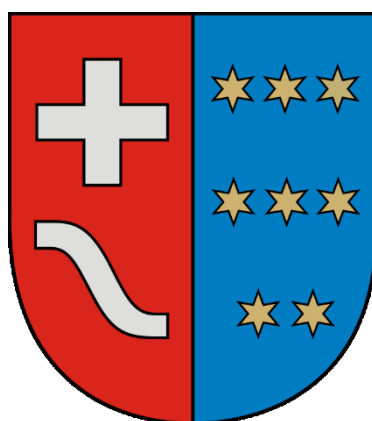

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

ZREALIZOWANA PRZEZ:

1. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Rozpoznanie problemów społecznych powinno odbywać się poprzez rzetelną diagnozę, która pozwala odkrywać zjawiska lokalne wraz z ich szerszymi uwarunkowaniami. Głównym celem diagnozy problemów społecznych jest zrozumienie człowieka w konkretnym układzie społecznym, co stanowi niezbędny element poprawnie zaplanowanego procesu zmiany.

W celu zrealizowania diagnozy problemów społecznych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło 3 grupy społeczne zamieszkujące, bądź pracujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa pierwsza – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa druga – beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Kolbuszowskiego.

Grupa trzecia – mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego.

Badania uczniów Powiatu Kolbuszowskiego miały charakter ilościowy i zostały zrealizowane w oparciu o ankietę internetową, tak zwaną technikę CAWI (z ang. Computer-Assisted Web Interviews – ankietę internetową nadzorowaną przez system komputerowy). Jest to technika ilościowa, w której badania są prowadzone za pomocą udostępnienia respondentom kwestionariusza internetowego. Respondent w systemie CAWI samodzielnie odczytuje z ekranu treści pytań i udziela odpowiedzi, które rejestrowane są na docelowym serwerze. Oprogramowanie komputerowe obsługujące ankietę on-line dba o zachowanie kolejności pytań przesyłanych respondentowi oraz weryfikuje poprawność logiczną prowadzonych odpowiedzi. Tak opracowaną ankietę internetową uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych wypełniali samodzielnie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Badania mieszkańców oraz beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej z obszaru Powiatu Kolbuszowskiego miały charakter ilościowy i zostały przeprowadzone w oparciu o technikę wywiadu osobistego (PAPI). W ankiecie wykorzystano zatwierdzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej standaryzowany kwestionariusz wywiadu. Ankiety zrealizowała grupa doświadczonych ankieterów, którzy dodatkowo zostali przeszkoleni z zakresu tematyki badania i specyfiki społeczności. Badania ilościowe mają charakter rozstrzygający i umożliwią podanie rozwiązań problemów badawczych w postaci wskazań

i zaleceń. Służą one przede wszystkim pomiarowi zjawisk oraz identyfikacji faktów i opinii. Podstawowym narzędziem pomiaru był kwestionariusz wywiadu złożony w przeważającej części z pytań zamkniętych, w których badany wskazywał odpowiedź z wcześniej opracowanego zestawu (tzw. kafeterii odpowiedzi).

1.1. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD UCZNIÓW

Podstawą poniższej analizy są badania, których celem było uzyskanie odpowiedzi odnośnie sytuacji dzieci i młodzieży w Powiecie Kolbuszowskim, tego jakie są ich potrzeby oraz z jakimi trudnościami spotykają się badani.

Ankieta zawierała 32 pytania, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Na początku umieszczono pytania o płeć, wiek oraz klasę, co zostało uwzględnione w pierwszej części niniejszego opracowania. Badanie zostało przeprowadzone pod nadzorem pedagogów i wychowawców w klasach szkolnych. Ankieta była anonimowa.

Tabela 1. Płeć

	Odpowiedź	%	Liczba osób
1)	dziewczyna	49,67%	745
2)	chłopiec	50,33%	755

Tabela 1. Klasa

	Odpowiedź	%	Liczba osób
1)	4 podstawowa	15,93%	239
2)	5 podstawowa	19,53%	293
3)	6 podstawowa	15,60%	234
4)	7 podstawowa	15,60%	234
5)	8 podstawowa	15,27%	229
6)	III gimnazjum	17,40%	261
7)	1 ponadgimnazjalna	0,13%	2
8)	2 ponadgimnazjalna	0,00%	0
9)	3 ponadgimnazjalna	0,40%	6
10)	4 ponadgimnazjalna	0,13%	2

Tabela 2. Wiek

	Odpowiedź	%	Liczba osób
1)	9 - 12 lat	53,00%	795
2)	13-15 lat	45,47%	682
3)	16-18 lat	1,53%	23

Badaniem ankietowym objęto 1500 uczniów. 745 dziewcząt oraz 755 chłopców. Tabela nr 12 przedstawia liczbowy i procentowy udział uczniów z klas szkoły podstawowej, klas gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych. Większość badanych - 81,93% to uczniowie klas szkoły podstawowej, 17,4% całości stanowili uczniowie gimnazjum, natomiast pozostałe 0,66%

badanych to uczniowie klas ponadgimnazjalnych. Ponad połowa ankietowanych (53%) podczas badania była w wieku od 9 do 12 lat, następnie 45,43% badanych deklaroowało swój wiek na 13-15 lat, a jedynie 1,53% całości (23 osoby) to osoby między 16 a 18 rokiem życia.

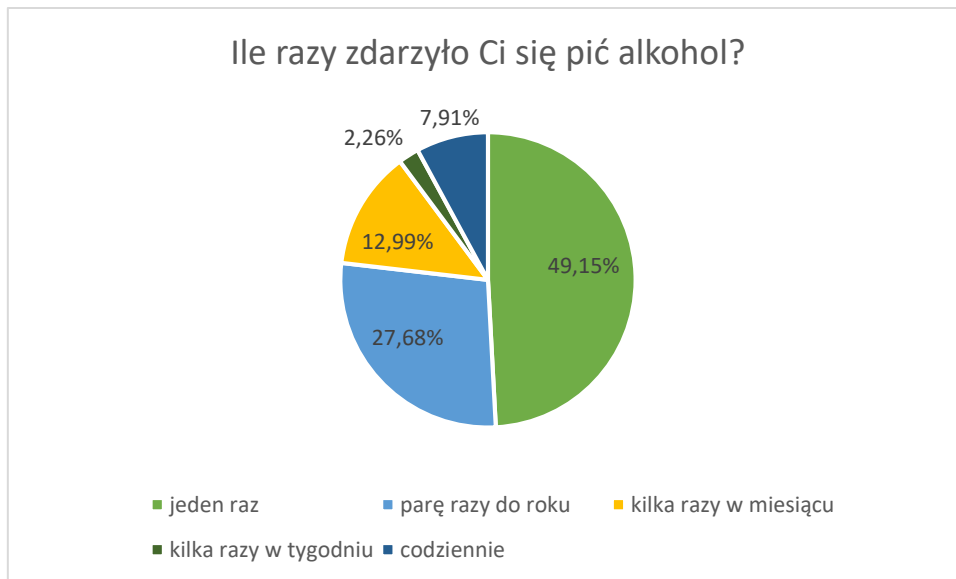
Wykres 1. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?

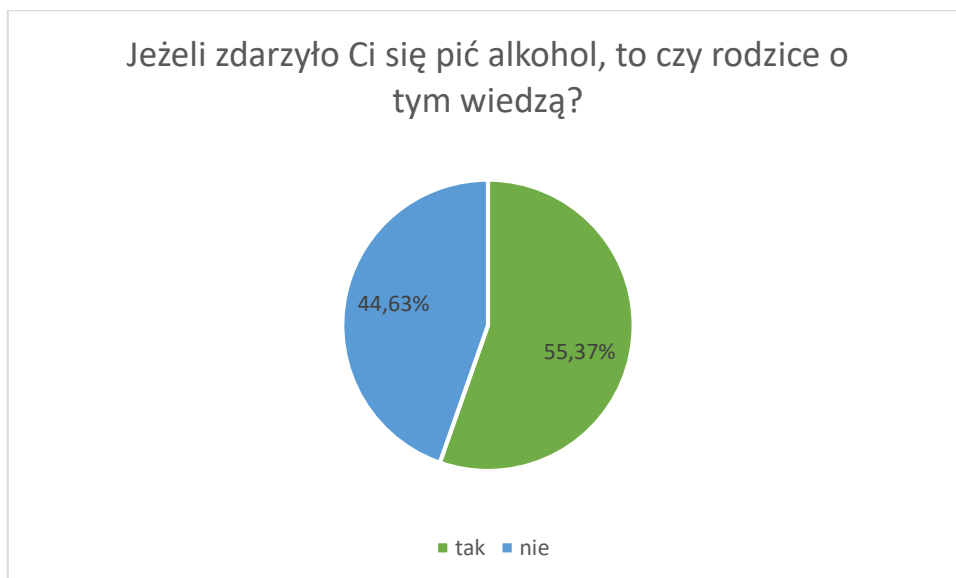
W odpowiedzi na powyższe pytanie aż 160 osób (10,67%) zaznaczyło odpowiedź potwierdzającą spożycie alkoholu. Mimo, iż procent osób wydaje się być niski, warto zwrócić uwagę na to, że w badaniu wzięło udział jedynie 10 osób ze szkół ponadgimnazjalnych. Świadczy to o panującym problemie sięgania po alkohol wśród osób poniżej 18 roku życia.

Dla ankietowanych, którzy na poprzednie pytanie odpowiedzieli twierdząco, badanie przewidziało kilka następujących pytań.

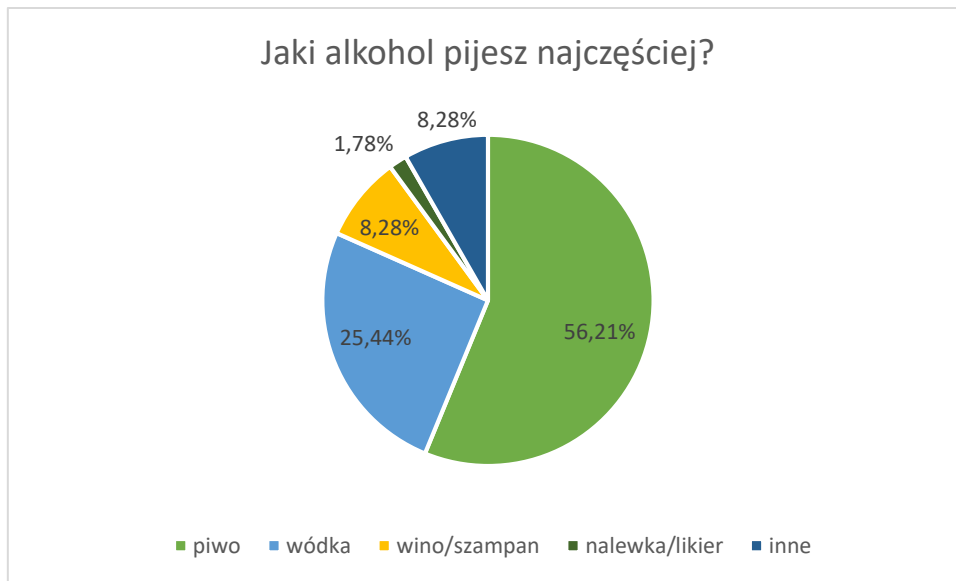
Wykres 2. Ile razy zdarzyło Ci się pić alkohol?

Wykres 3. Jeżeli zdarzyło Ci się pić alkohol, to czy rodzice o tym wiedzą?

Wykres 4. Jaki alkohol pijesz najczęściej?

Wykres 1. Gdzie piłeś/aś alkohol?

Analizując powyższe odpowiedzi, wśród 160 osób, które kiedykolwiek spożywały alkohol, prawie połowa (49,15%) przyznaje, iż jednokrotnie po niego sięgnęła. Nieco mniej, bo 27,68% osób przyznaje, że alkohol pije kilka razy w roku, natomiast aż 7,91% ankietowanych pije alkohol codziennie. Świadomość rodziców jest bardzo niska. Okazuje się, że jedynie 98 nieletnich osób (55,37%), które kiedykolwiek sięgnęły po alkohol, przyznało się do tego swoim

rodzicom. Prawie połowa, bo pozostałe 44,63% nie ma pojęcia, że ich dziecko miało już styczność z alkoholem.

Ponad połowa ankietowanych (56,21%) wskazała piwo, jako alkohol, który piją najczęściej. Aż 43 osoby (25,44%) najczęściej sięga po wódkę, nieco mniej, bo 8,28% przeważnie sięga po wino/szampana, 1,78% osób zaznaczyło odpowiedź nalewka/likier, natomiast 14 ankietowanych (8,28%) w wariantcie „inne” odpowiedziało: drinki, wszystko oraz „co popadnie”. Trwający jest fakt, iż naprawdę spora liczba młodych osób sięga po tak wysoki procentowy alkohol – wódkę. Może to świadczyć o zbyt wcześnie pojawiającym się problemie, który w przyszłości może prowadzić do alkoholizmu.

Jako miejsce spożywania alkoholu, najwięcej ankietowanych (46,78%) wskazało dom. Aż 20 osób (11,70%) spożywało alkohol w szkole, lub na jej terenie, a 15 osób kosztowało alkoholu na wycieczkach szkolnych. Jako miejsca (okazje) dodatkowe, ankietowani wskazywali między innymi: wesela, imprezy, osiemnastki, za sklepem, nad rzeką, na ognisku, na imprezach rodzinnych, pod barem, na peronie, w plenerze, w lesie. Biorąc pod uwagę sporą liczbę osób, które swój kontakt z alkoholem kojarzą ze szkołą i szkolnymi wycieczkami, można stwierdzić, iż nauczyciele nie są świadomi problemu, który występuje na terenie szkoły. Wzmocniona czujność pedagogów oraz zwiększona dyscyplina na wyjściach i wyjazdach organizowanych przez szkołę powinna poprawić aktualną sytuację. Niedopuszczalne jest, by młodzi ludzie spożywali alkohol w miejscu, które kształtuje ich przyszłość i kreuje poglądy na otaczający świat.

Kolejne pytania przeznaczone były dla wszystkich ankietowanych, bez względu na to, jaką odpowiedź zaznaczyli wcześniej.

Wykres 6. Określ czy łatwo/trudno jest zdobyć alkohol w miejscu Twojego zamieszkania.

Wykres 7. W jaki sposób młodzież w Twojej okolicy może pozyskać alkohol?

Ankietowani nie odpowiedzieli jednoznacznie czy łatwo, bądź trudno jest pozyskać alkohol na terenie miejsca ich zamieszkania. Zdecydowana większość, bo aż 66,87% całości, zaznaczyła odpowiedź „nie wiem”, natomiast jedynie 213 osób (14,2%) przyznaje, że pozyskanie alkoholu jest trudne. Zapytani o to, w jaki sposób młodzież jest w stanie zdobyć alkohol, w większości (61,2%) ankietowani po raz kolejny odpowiedzieli „nie wiem”, część z nich (29,7%) jako

źródło wskazała starszych kolegów, kolejno młodzi przyznali, iż proszą pod sklepem o zakup obcych ludzi i podkradają rodzicom z domu. 91 osób (6,07%) oświadcza, że sama kupuje alkohol, natomiast w odpowiedzi „inne”, najczęściej odpowiadali: kradzież oraz dzięki pomocy bezdomnych.

Wykres 2. Czy uważasz, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia?

Wykres 9. Czy picie alkoholu może przyczynić się do stosowania przemocy?

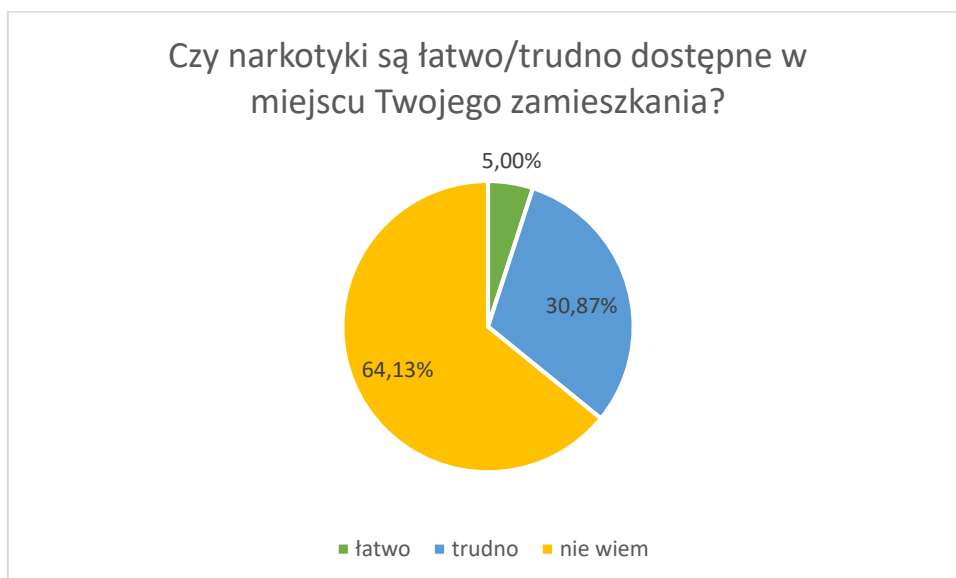
Prawie połowa ankietowanych (46,6%) twierdzi, że nie ma zdania na temat tego, czy okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia. Najmniejsza część z nich, bo jedynie 359 osób (23,93%) przyznaje, że nawet okazjonalne spożywanie alkoholu uzależnia. Ukazuje to bardzo małą świadomość wśród młodych ludzi i utwierdza w przekonaniu, że nawet małe ilości

alkoholu nie są szkodliwe. W odpowiedzi na kolejne pytanie, zdecydowana większość ankietowanych, bo aż 68,53% (1028 osób) przyznaje, że picie alkoholu może przyczynić się do stosowania przemocy. Jedynie 10,4% wszystkich osób odpowiedziało „nie”, natomiast cała reszta zaznaczyła „nie mam zdania”. Pocięszający jest fakt, iż młodzi ludzie są świadomi konsekwencji płynących ze spożywania alkoholu.

Wykres 10. Czy kiedykolwiek zażywał/aś narkotyki?

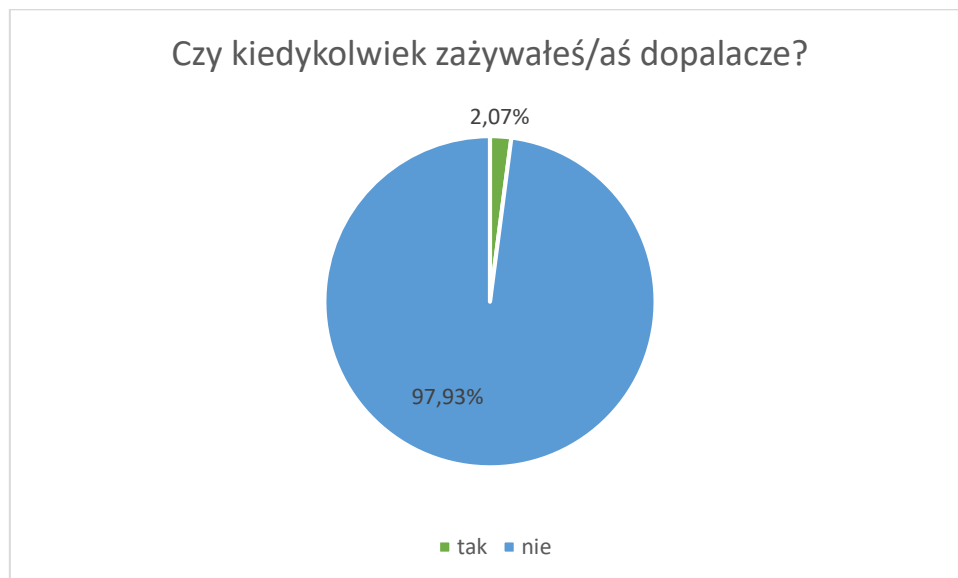
Wykres 11. Czy narkotyki są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

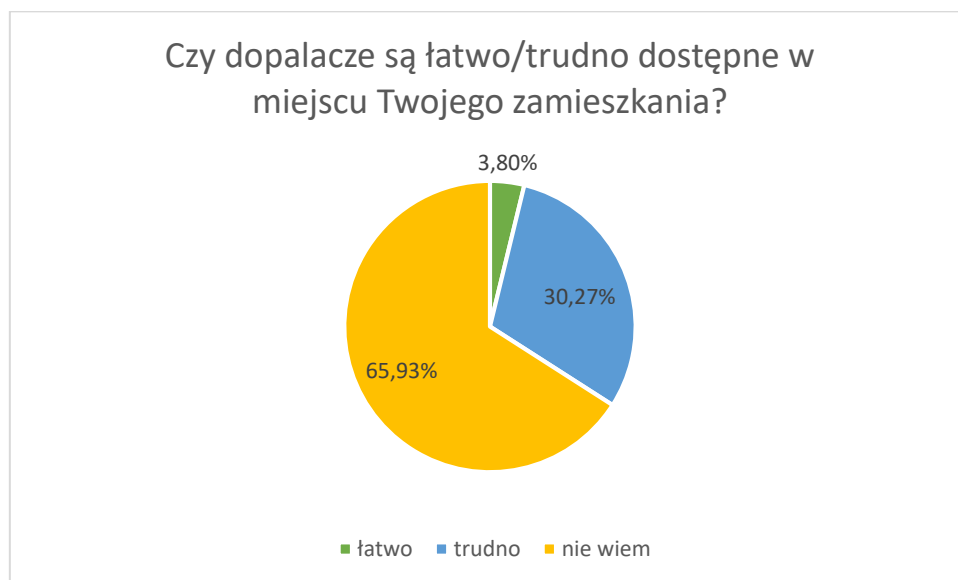
Analizując powyższe odpowiedzi można zauważyć, że nieliczni, bo jedynie 27 osób (1,8%) zażywali kiedykolwiek narkotyki. Tylko 5% wszystkich ankietowanych potwierdza, że są one

łatwo dostępne na terenie ich miejsca zamieszkania. Ponad połowa odpowiadających (64,13%) przyjmuje stanowisko „nie wiem” w zapytaniu o poziom dostępności narkotyków.

Wykres 13. Czy kiedykolwiek zażywałeś/aś dopalacze?

Wykres 43. Czy dopalacze są łatwo/trudno dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

Nieco więcej, bo 2,07% wszystkich (31 osób) przyznaje, że spróbowało kiedykolwiek dopalaczy. Jednak tylko 3,8% twierdzi, iż są one łatwo dostępne w ich miejscu zamieszkania. Aż 30,27% wszystkich uważa, że pozyskanie dopalaczy jest trudne, co może przyczyniać się do ich zmniejszonej popularności wśród młodzieży. Analizując powyższe wyniki zauważa się,

że aktywność młodych mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, związana z zażywaniem narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych jest niska i nie stanowi dużego zagrożenia.

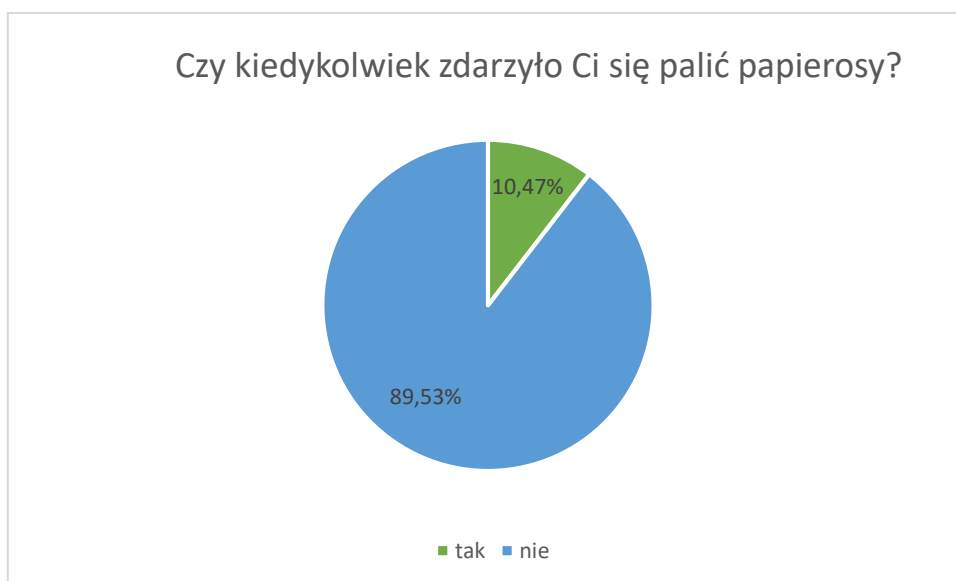
Tabela 3. Określ swoje stanowisko do zażywania narkotyków

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Nie wiem
Narkotyki są bezpieczne, jeśli odpowiednio się ich używa	100	924	476
Marihuana nie powinna być uznawana za narkotyk	289	478	733
Okazjonalne używanie marihuany nie prowadzi do uzależnienia	200	599	701
Posiadanie narkotyków nie powinno być karalne	247	870	383

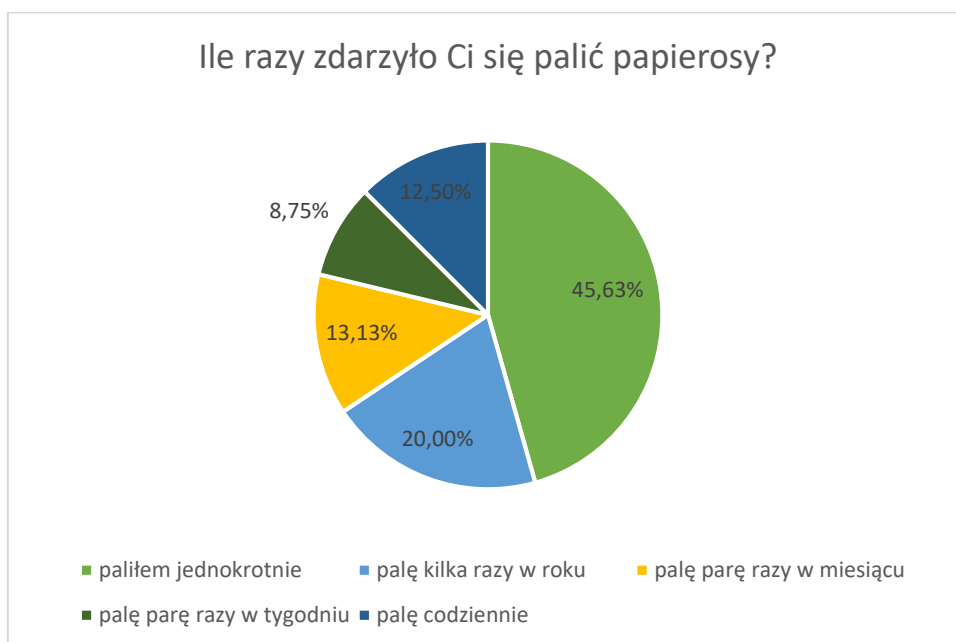
Powyższa tabela przedstawia zestawienie odpowiedzi ankietowanych na temat posiadania oraz zażywania narkotyków. Do poszczególnych sformułowań badani mieli trzy warianty odpowiedzi: „tak”, „nie” oraz „nie wiem”. Analiza wykazała, że w większości młodzi ludzie nie uważają, że narkotyki są bezpieczne, jeśli odpowiednio się ich używa. Opowiadają się za tym, by marihuana była uznawana za narkotyk i nawet okazjonalne jej używanie traktują jako potencjalną drogę do uzależnienia. Wyniki potwierdzają dość niską popularność narkotyków wśród młodzieży. Zauważa się panującą świadomość konsekwencji wynikających z kontaktu z narkotykami. Ponad 700 osób nie wyraża jednoznacznie swojego zdania na temat tego, czy okazjonalne używanie marihuany prowadzi do uzależnienia, oraz czy marihuana powinna być uznawana za narkotyk. Niski procent osób mających kontakt z marihuaną może przyczyniać się do takich wyników. Młodzi ludzie nie wiedzą jakie stanowisko obrać w tej sprawie, gdyż nigdy nie mieli nic wspólnego z zażywaniem narkotyków.

Kolejny zestaw pytań dotyczył problemu nikotynowego wśród ankietowanych oraz częstotliwości palenia papierosów.

Wykres 14. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się palić papierosy?

Wykres 15. Ile razy zdarzyło Ci się palić papierosy?

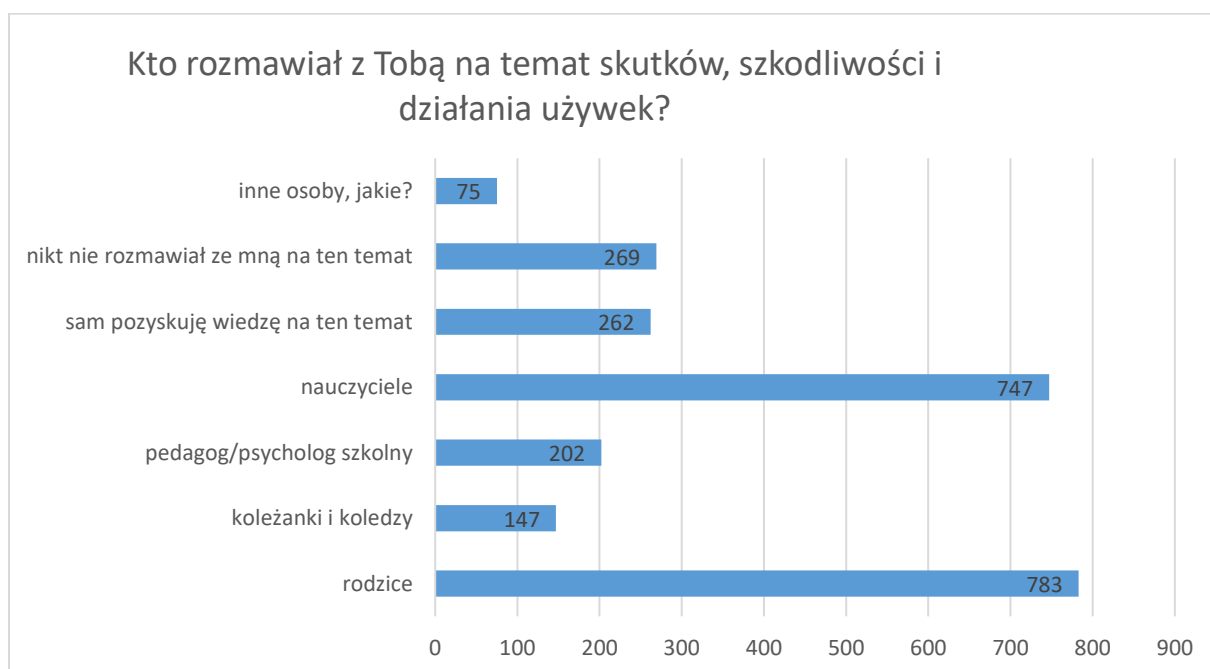
Jedynie 10,47% wszystkich ankietowanych (157 osób) przyznaje, że kiedykolwiek zdarzyło im się zapalić papierosa. Ci, którzy na to pytanie odpowiedzieli twierdząco zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości palenia wyrobów nikotynowych. Niemal połowa z nich, bo 45,63% (73 osoby) jednokrotnie spróbowała papierosów, 20% przyznaje, że pali kilka razy w roku, natomiast 12,5% (20 osób) twierdzi, że pali codziennie. Papierosy są silnie uzależniającą używką, fakt że tak mało osób opowiedziało się za tym, że kiedykolwiek spróbowało wyrobów tytoniowych jest bardzo pocieszający.

Wykres 16. Czy papierosy są łatwo dostępne w miejscu Twojego zamieszkania?

Niemal połowa wszystkich ankietowanych (47,33%) nie jest w stanie określić poziomu trudności zdobycia wyrobów tytoniowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. 36,4% przyznaje, że są one łatwo dostępne, a 16,27% badanych twierdzi, że papierosy są trudno dostępne.

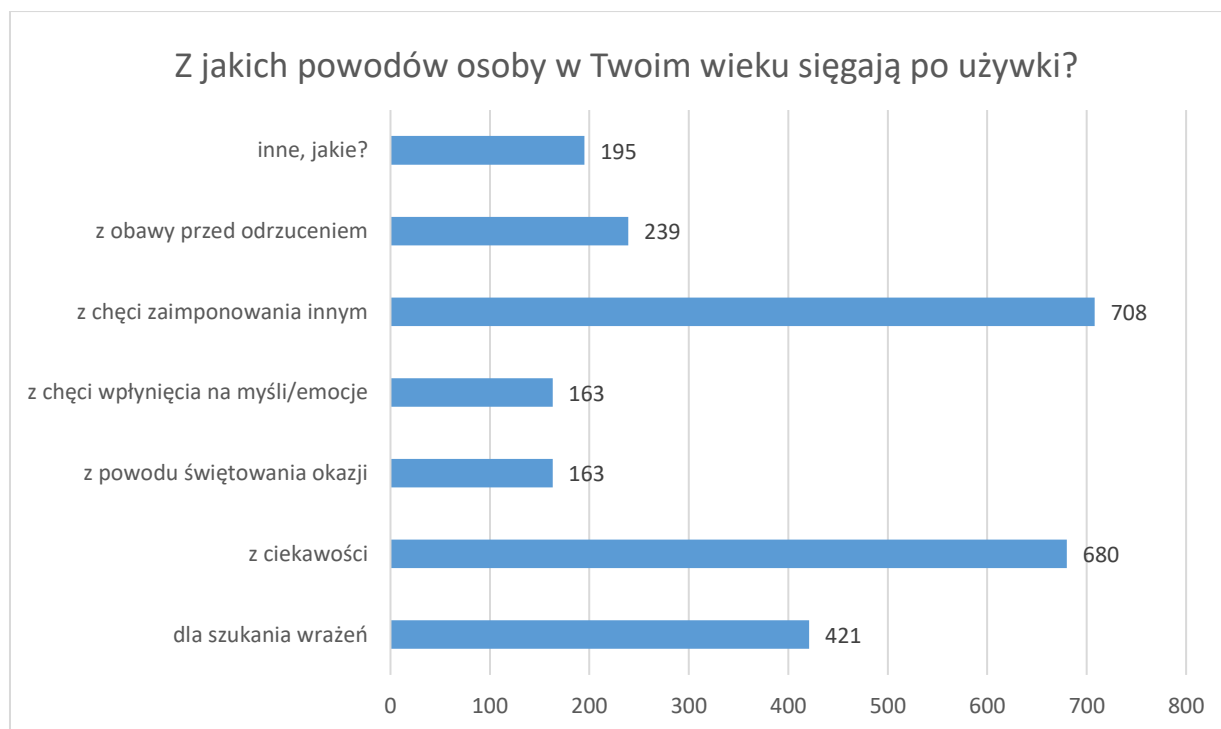
Wykres 5. Kto rozmawiał z Tobą na temat skutków, szkodliwości i działania używek?

Rozmowy dotyczące skutków, szkodliwości i działania środków takich jak papierosy, alkohol, narkotyki i dopalacze, są niezwykle ważne w rozwoju każdego młodego człowieka w wieku szkolnym. Do obowiązków przede wszystkim rodzica, ale też nauczyciela, pedagoga czy starszego rodzeństwa należy wyjaśnienie i pokazanie w miarę możliwości konsekwencji sięgania po używki.

W tym pytaniu ankietowani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Analizując powyższe wyniki zauważalna jest przewaga rodziców. Tę odpowiedź zaznaczyło 783 osoby. Na drugim miejscu znajdują się nauczyciele, których wskazało 747 osób. Aż 269 ankietowanych twierdzi, że nikt z nimi nie rozmawiał na ten temat, a 262 badanych samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat. W możliwości odpowiedzi „inne” ankietowani najczęściej wskazywali: policję, wychowawcę, babcie, wujka, opiekunów, rodzeństwo, obcych ludzi.

Wykres 6. Z jakich powodów osoby z Twoim wiekiem sięgają po używki?

Przy kolejnym pytaniu, z którym zmagali się ankietowani, możliwość odpowiedzi ponownie była wielokrotnego wyboru. Najbardziej powszechnym powodem, dla którego młodzi ludzie sięgają po używki okazała się chęć zaimponowania, którą wybrało 708 osób. Na drugim miejscu ustatkowała się ciekawość, która według 680 osób jest najczęstszym powodem sięgania po substancje niedozwolone. Kolejne najczęściej wybierane powody to: dla szukania wrażeń, z obawy przed odrzuceniem, z chęci wpłynięcia na myśli i emocje, a także z powodu świętowania okazji. Ankietowani mieli możliwość wypisania własnych spostrzeżeń

dotyczących powodów sięgania po używki. Z tego wariantu skorzystało 195 osób, a wśród odpowiedzi najczęściej pojawiały się: w zależności od charakteru; nie wiem; przez problemy; żeby zapomnieć; bo udają kogoś kim nie są; nie sięgają; dla zabawy; by się uspokoić.

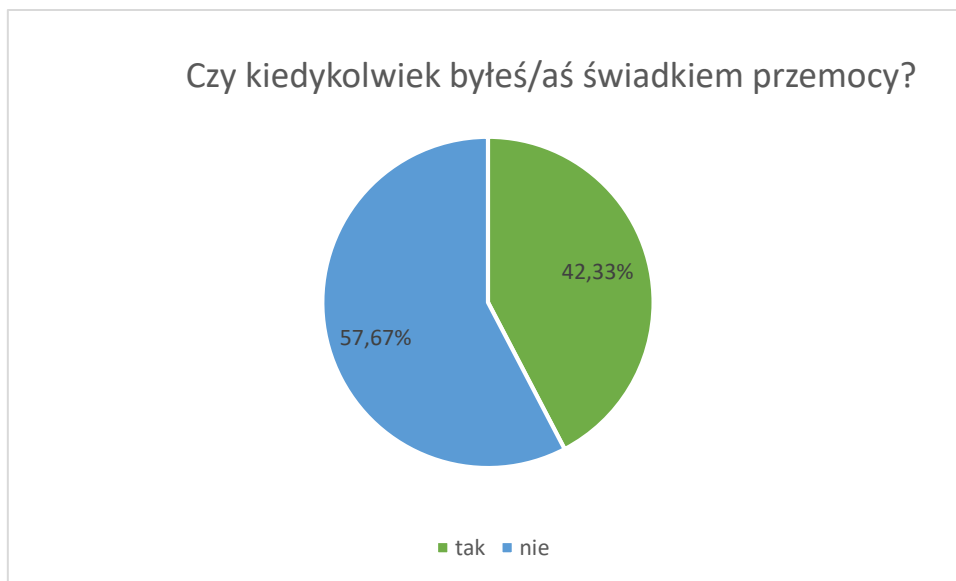
Kolejny zestaw pytań dotyczył zjawiska przemocy oraz aktów przemocy, jakich doświadczyli ankietowani, bądź ich bliscy.

Badani mieli za zadanie określić, które z wymienionych poniżej zachowań zalicza się do aktów przemocy. W tym pytaniu mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Największą liczbę głosów uzyskały: bicie przedmiotami, kopanie – 1120 głosów. Kolejno: grożenie, straszenie – 955 głosów oraz zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy – 712 głosów. Najmniej osób zdecydowało się na wariant: nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki – 281 osób. Poniższe odpowiedzi potwierdzają wrażliwość ankietowanych na problem przemocy. Pokazują, że badani są w stanie rozpoznać akty przemocy i nie zaliczają do nich jedynie fizycznego wyrządzenia krzywdy drugiej osobie.

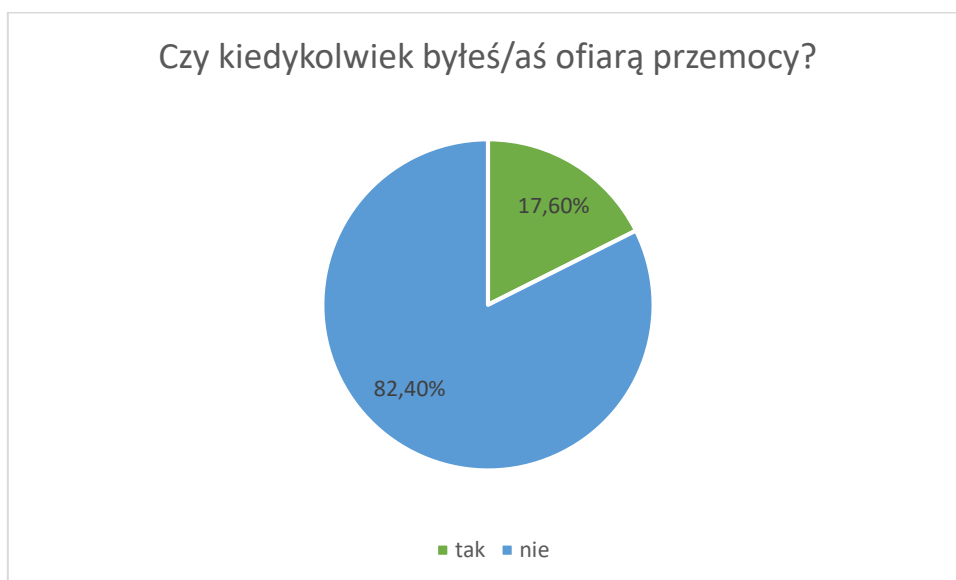
Tabela 7. Akty przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
grożenie, straszenie	955
bicie przedmiotami, kopanie	1120
zmuszanie do oddania pieniędzy lub innych rzeczy	712
dotykanie, całowanie wbrew woli	707
spoliczkowanie	682
kradzież pieniędzy lub innej własności	546
wysyłanie obraźliwych wiadomości	513
zmuszanie do oglądania pornografii	534
podszycanie się w Internecie pod inną osobę	342
krytykowanie wyglądu	345
okazywanie braku szacunku	342
nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki	281

Wykres 7. Czy kiedykolwiek byłeś/aś świadkiem przemocy?

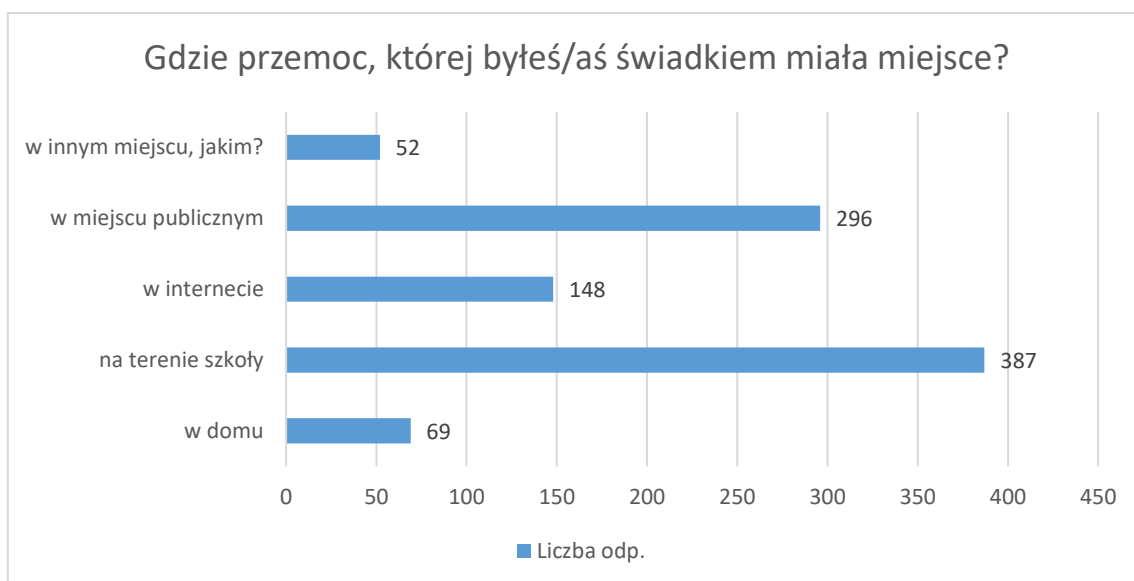

Wykres 8. Czy kiedykolwiek byłeś/aś ofiarą przemocy?

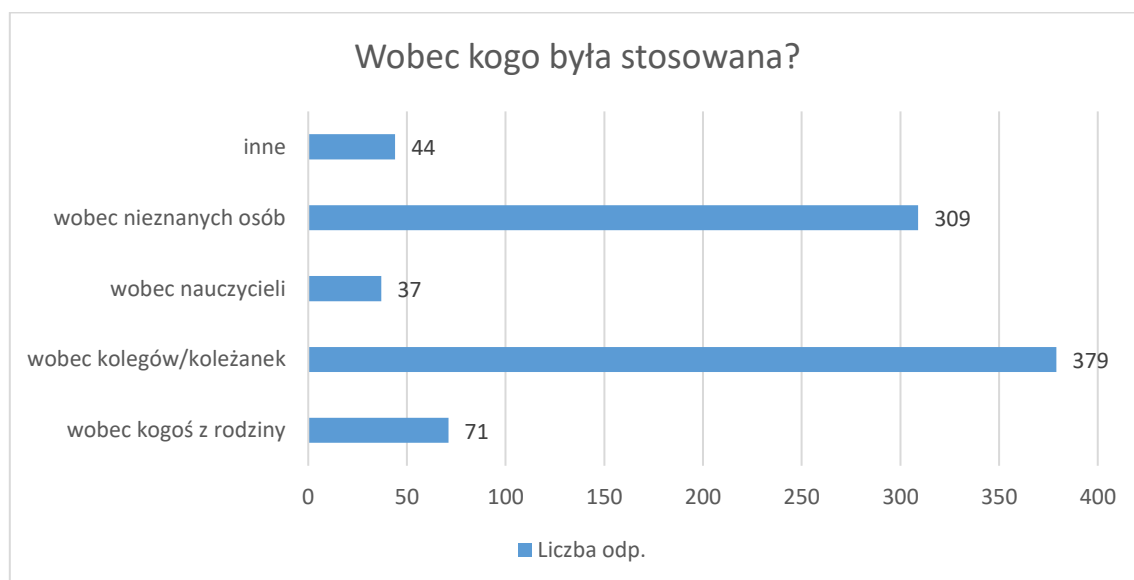

Niemalże połowa ankietowanych, bo aż 42,33% (635 osób) była świadkiem przemocy. Pocieszający jest fakt, iż w przypadku 865 osób spotkanie z aktami przemocy nie miało nigdy miejsca. Natomiast aż 17,6% wszystkich badanych (264 osoby) przyznaje, że były w swoim życiu ofiarami przemocy. W związku z tymi wynikami istnieje obawa, iż nie były to jednorazowe przypadki, a sytuacja doświadczania przemocy lub bycia jej świadkiem mogła zdarzać się częściej.

Wykres 9. Gdzie przemoc, której byłeś/aś świadkiem miała miejsce?

Wykres 10. Wobec kogo była stosowana?

Badani, którzy przyznali się, iż byli świadkami przemocy zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi gdzie ta przemoc była stosowana i wobec kogo. Ankietowani po raz kolejny mieli możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi. Spośród 635 osób aż 387 przyznaje, że byli świadkami przemocy na terenie szkoły. Miejsce publiczne jest na drugim miejscu z ilością 296 głosów. Badani wskazali też inne niż wymienione miejsca, w których znalazły się między innymi: orlik, park, teren obok sklepu, ciemne ulice bez przechodniów, stadion, rynek. Ponad połowa odpowiadających, bo 379 osób przyznaje, że przemoc której byli świadkami była stosowana wobec kolegów i koleżanek. Niewiele mniej, bo 309 osób zauważyło stosowanie przemocy wobec nieznanymi. 71 osób widziało akty przemocy wobec kogoś z rodziny, a 37

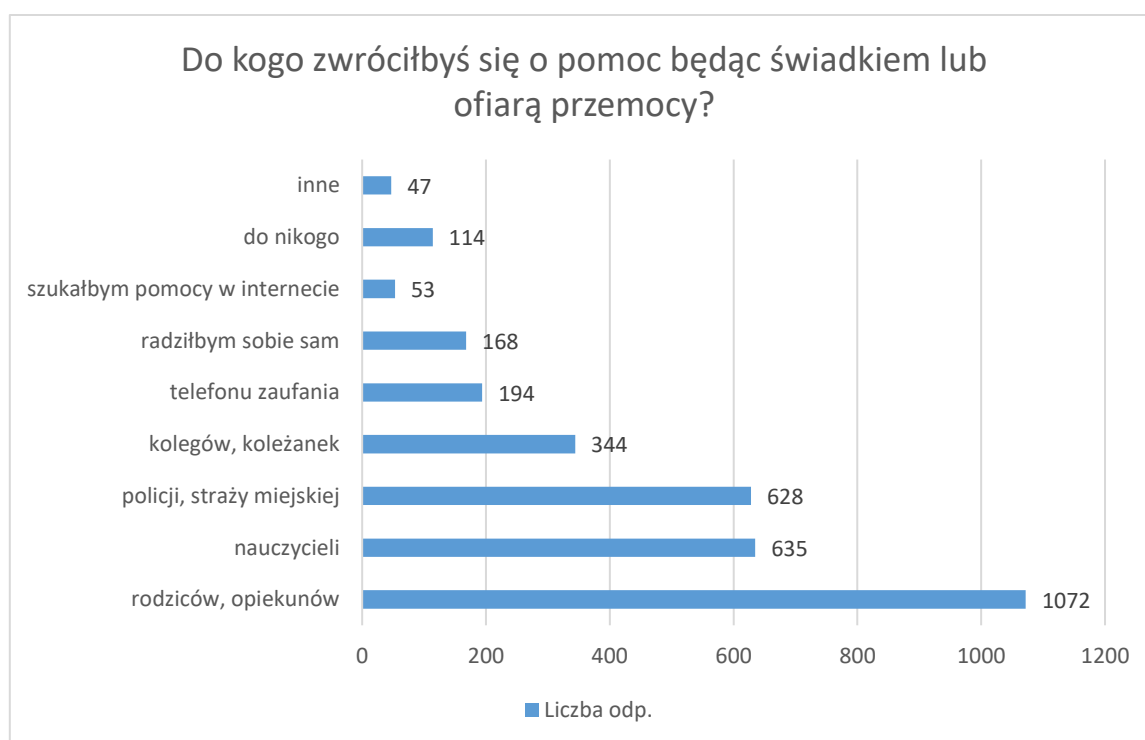
wobec nauczycieli. W wariancie „inne” znalazły się takie odpowiedzi jak: wobec zwierząt, dzieci, wobec mnie, rodzeństwo się bije, wobec osoby która na to zasłużyła, wobec siebie samego.

Tabela 8. Ocena bezpieczeństwa

Jak oceniasz swoje bezpieczeństwo wśród wymienionych osób?			
	<i>małe</i>	<i>średnie</i>	<i>duże</i>
mama	73	99	1328
tata	80	111	1309
wujkowie	98	378	1024
ciotki	109	388	1003
dziadek	175	270	1055
babcia	151	280	1069
nauczycielki	321	543	636
nauczyciele	311	515	674
koledzy	328	662	510
koleżanki	372	586	542

Analizując przedstawioną powyżej tabelę zauważalna jest dość spora rozpiętość w stopniu poczucia bezpieczeństwa wśród osób otaczających ankietowanych. Największym stopniem zaufania i bezpieczeństwa cieszą się rodzice. Aż 1328 badanych wskazało duży stopień bezpieczeństwa w przypadku mamy i 1309 w przypadku taty. Jednak nawet w tym aspekcie trafiło się 73 osoby, które odczuwają małe poczucie bezpieczeństwa u mamy i 80 osób, które podobnie czują się u boku taty. Pociuszający jest fakt, iż członkowie rodziny są tu postrzegani jako osoby, wśród których badani czują się bezpiecznie. Świadczy to o zażyłych więzach rodzinnych, poczuciu wsparcia, zrozumienia. Najmniej bezpiecznie ankietowani czują się w towarzystwie kolegów i koleżanek, gdzie liczba osób oceniających swoje bezpieczeństwo jako niskie, w przypadku kolegów wynosiła 328 osób, a w przypadku koleżanek aż 372 osoby. Może to być sygnał szerzącej się przemocy wśród rówieśników. Młodzi ludzie coraz rzadziej ze sobą rozmawiają, co może prowadzić do wystąpienia agresji spowodowanej zanikaniem relacji międzyludzkich. Niepokojący wydaje się fakt, ankietowani nie czują się do końca bezpiecznie w towarzystwie nauczycieli (311 osób) i nauczycielek (321 osób). Sygnalizuje to nieprawidłowości w kontaktach na drodze uczeń – nauczyciel.

Wykres 11. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy?

W kolejnym pytaniu, ankietowani musieli zaznaczyć do kogo zwróciliby się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy. Miało to na celu pokazanie, komu młodzi ludzie ufają najbardziej i kto według nich jest odpowiednią osobą, z którą mogą porozmawiać o problemie. Badani mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Największą ilość głosów uzyskali rodzice i opiekunowie. Aż 1072 osoby uważa rodziców i opiekunów jako osoby, do których mogą zwrócić się w przypadku doświadczenia lub zauważenia aktu przemocy. Świadczy to o dobrych relacjach między członkami rodziny. Drugie miejsce w kolejności najczęściej wybieranych osób zajęli nauczyciele. 635 osób jest w stanie zwrócić się do nich o pomoc w przypadku bycia świadkiem lub ofiarą przemocy. Służby publiczne takie jak policja czy straż miejska zajęły trzecie miejsce. 628 osób zwróciłoby się do nich o pomoc. Na wsparcie kolegów i koleżanek może liczyć 344 osoby. Z telefonu zaufania skorzystałoby 194 osoby. Aż 168 osób twierdzi, że w sytuacjach zagrożenia radziliby sobie sami, a 114 nie zwróciłoby się do nikogo o pomoc. Jest to sygnał silnego poczucia niezależności, buntu. Młodzi ludzie winni czuć, że u najbliższych mogą szukać pomocy w każdym przypadku. W odpowiedzi inne znalazły się takie odpowiedzi jak: nie wiem, do przyjaciela, do najbliższej osoby dorosłej, do najbliższych osób.

1.2. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców pozwoliły na uzyskanie informacji w zakresie zjawiska przemocy w Powiecie Kolbuszowskim, potrzeb oraz ograniczeń jakie dostrzegają mieszkańcy w zakresie przeciwdziałania przemocy. Ankieta zawierała 21 pytań, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Dodatkowo na końcu ankiety zamieszczono pytania o płeć, wiek, zawód, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania badanych.

Łącznie badaniem objęto 300 mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, w tym 53,67% (161 osób) stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupę tworzyły osoby poniżej 25 roku życia – 98 osób. Między 25 a 35 rokiem życia – 70 osób; 36-50 lat – 79 osób; natomiast badanych powyżej 50 lat było 53 osoby.

72% wszystkich Ankietowanych (216 osób) stanowili mieszkańcy wsi Powiatu Kolbuszowskiego. Sytuacja zawodowa oraz wykształcenie badanych zostały przedstawione w tabelach poniżej.

Tabela 9. Zawód - mieszkańcy

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
uczeń /student	25,33%	76
rolnik	7,67%	23
przedsiębiorca	11,00%	33
pracownik	43,00%	129
emeryt/rencista	7,67%	23
bezrobotny	5,33%	16

Tabela 10. Wykształcenie - mieszkańcy

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba osób</i>
podstawowe	6,33%	19
gimnazjalne	10,33%	31
zawodowe	13,67%	41
średnie	41,67%	125
policealne	8,00%	24
wyższe	20,00%	60

Ankietowani mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego podczas badania musieli określić, które problemy społeczne występujące na terenie całego powiatu są według nich najważniejsze.

Każdy badany mógł zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi, a ich zbiorcze zestawienie zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 11. Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
ubóstwo	46
bezrobocie	124
alkoholizm	165
bezradność opiekuńczo-wychowawcza	30
zanikanie tradycyjnych form życia rodzinnego	58
brak wystarczającej opieki instytucjonalnej (żłobki, Dzielne Domy Pobytu dla dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych)	38
niepełnosprawność i długotrwała choroba	21
przemoc w rodzinie	52
wielodzietność lub potrzeby ochrony macierzyństwa	8
inne uzależnienia (narkomania, dopalacze)	38
nieporadność życiowa	51
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6
zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa	30
trudności mieszkaniowe	47

Analizując przedstawione powyżej odpowiedzi, największą ilość głosów uzyskały alkoholizm oraz bezrobocie. Mieszkańcy powiatu uważają, że są to problemy, które najbardziej dotyczą lokalną społeczność. Alkoholizm często jest przyczyną bezrobocia i odwrotnie, dzięki czemu oba problemy uzyskały podobną ilość głosów. Ankietowani zwrócili też uwagę na problem przemocy w rodzinie, ubóstwa i trudności mieszkaniowych. Zapytani o działania, które należy podjąć by poprawić sytuację mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, wskazali przede wszystkim tworzenie nowych miejsc pracy. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi. W tym pytaniu ankietowani również mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Tabela 12. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację mieszkańców powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
poprawa warunków życia mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy	185
poprawa warunków życia mieszkańców poprzez szkolenia i podnoszenie kwalifikacji	117
poprawa warunków życia na obszarach wiejskich poprzez pomoc Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej	69
pomoc dla rodzin wielodzietnych i ubogich	94
większa dostępność do pomocy psychologicznej i prawnej	71
tworzenie miejsc opieki instytucjonalnej dla dzieci i innych osób zależnych	41
programy edukacyjne dla rodzin	18
poprawa warunków życia niepełnosprawnych mieszkańców poprzez zwiększony dostęp do rehabilitacji i likwidację barier architektonicznych	47

Ankietowani mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego są zdania, iż szkolenia i podnoszenie kwalifikacji znacznie ułatwiłoby zmniejszenie panujących problemów społecznych. Ponadto uważają, że warunki życia mogłyby się poprawić dzięki pomocy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, a także dzięki pomocy dla rodzin wielodzietnych i ubogich. Mieszkańcy zauważają też potrzebę zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej i prawnej oraz zwiększenia dostępu do rehabilitacji.

Tabela 13. Problemy społeczne dzieci i młodzieży na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
brak pozytywnych wzorców i autorytetów	94
zaniedbania wychowawcze	100
zaniedbanie socjalne(niedożywienie, brak higieny)	28
alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze	155
wyjazdy rodziców za granicę	114
chuligaństwo, przestępczość	51
brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	64
brak chęci aktywnego spędzania czasu wolnego	66
demoralizacja	18

Tabela 14. Działania, które należy podjąć by poprawić sytuację dzieci i młodzieży

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Szkolenia dla rodziców z metod wychowawczych	61
większe zaangażowanie rodziców w wychowanie dzieci	122
organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży przez domy kultury, placówki oświatowe, świetlice	107
zwiększenie oferty pracy wakacyjnej dla dzieci i młodzieży	104
zachęcanie do tworzenia wolontariatu dla potrzeb niesienia pomocy innym oraz dbania o środowisko	56
stypendia naukowe dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu	75
ograniczenie dostępu do alkoholu, dopalaczy	75
organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci (kolonie, półkolonie)	41
utworzenie wypożyczalni sprzętu sportowego (rolki, rakiety do tenisa, rowery, piłki) i udostępnienie obiektów sportowych w czasie wolnym od nauki	36
dofinansowywanie zajęć na basenie	22

Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego zostali zapytani o problemy społeczne dzieci i młodzieży, występujące na terenie powiatu oraz działania, które mogłyby te problemy zniwelować. W tym przypadku ankietowani również mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie 3 odpowiedzi, których zestawienie zostało przedstawione w powyższych tabelach.

Problemy dzieci i młodzieży, które najczęściej dostrzegają dorośli to kontakt z alkoholem, narkotykami, papierosami i dopalaczami. Tę odpowiedź zaznaczyło aż 155 osób, co świadczy o ogólnej świadomości panującego problemu. Na kolejnym miejscu znajdują się wyjazdy rodziców za granicę. Młodzi ludzie pozostawieni bez częściowej opieki śmieiej sięgają po niedozwolone rzeczy, a nie mając w domu dyscypliny decydują się na czynności bez świadomości ich konsekwencji. Zaniedbania wychowawcze to kolejny problem, najczęściej zauważany przez mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego. Może on być konsekwencją wyjazdów rodziców za granicę i prowadzić do kolejnych wymienionych problemów młodzieży. Ankietowani podkreślają, iż najlepszym sposobem polepszenia sytuacji dzieci i młodzieży byłoby większe zaangażowanie rodziców w ich wychowanie. Dodatkowo sugerują

organizację wolnego czasu przez domy kultury, placówki oświatowe i świetlice oraz zwiększenie wakacyjnej oferty pracy dla młodzieży.

Ankietowani musieli również wyrazić swoje zdanie o sytuacji osób starszych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. W tym przypadku również do każdego pytania mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Zestawienie wyników zostało przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 15. Problemy społeczne osób starszych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
niepełnosprawność	96
brak opieki ze strony rodziny	145
poczucie nieprzydatności	115
problemy finansowe	155
brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	47
brak Domu Dziennego Pobytu	42
trudności z zapewnieniem opieki zdrowotnej	84

Tabela 16. Działania poprawiające sytuację osób starszych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
profilaktyka zdrowotna osób starszych	174
organizowanie imprez dla seniorów	88
utworzenie Dziennych Domów Pobytu	101
rozszerzenie wolontariatu wobec osób starszych	132
utworzenie miejsc spotkań osób starszych np. Klubu Seniora	38
usługi opiekuńcze dla osób starszych / niepełnosprawnych	61

Problemy finansowe i brak opieki ze strony członków rodziny to problemy, z którymi najczęściej borykają się osoby starsze z terenu powiatu. Doskwiera im też poczucie nieprzydatności oraz niepełnosprawność. By poprawić sytuację osób starszych należy poprawić przede wszystkim profilaktykę zdrowotną, a dodatkowym działaniem byłoby rozszerzenie wolontariatu. Starsi mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego nie mają zapewnionych aktywności dostosowanych do ich wieku, więc dobrym pomysłem jest tworzenie Dziennych Domów Pobytu, a także organizowanie imprez dla seniorów.

Osoby niepełnosprawne stanowią dość duży odsetek mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego. Ankietowani zostali zapytani o ich sytuację oraz działania, które mogłyby zniwelować

pojawiające się problemy wśród niepełnosprawnych. W tym przypadku badani po raz kolejny mieli możliwość wybrania maksymalnie 3 odpowiedzi, a wyniki zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 17. Problemy osób niepełnosprawnych na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
bariery architektoniczne	88
utrudniony dostęp do środków transportu	130
brak ofert pracy	119
utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych	97
utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki	87
trudności finansowe	115
brak świadomości społecznej i wiedzy na temat niepełnosprawności	44

Tabela 18. Działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych	91
większa liczb ofert pracy	144
zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej	148
zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych	140
zwiększenie dostępności do korzystania z usług kulturalnych i rozrywkowych	87

Problemem, z którym najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Powiatu Kolbuszowskiego jest utrudniony dostęp do środków transportu. Dodatkowo niepełnosprawni borykają się z brakiem ofert pracy uwzględniających stopień niepełnosprawności, a co za tym idzie, z trudnościami finansowymi. Ponadto osoby niepełnosprawne mają utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych oraz specjalistycznej opieki. Mieszkańcy powiatu sugerują, że by poprawić sytuację osób niepełnosprawnych należy przede wszystkim zapewnić im wczesną diagnostykę medyczną oraz zwiększyć dostęp do usług opiekuńczych. Ponadto mieszkańcy wymagają zwiększonej liczby ofert pracy dostosowanych to posiadanego stopnia niepełnosprawności, a także likwidacji barier architektonicznych w instytucjach publicznych. Jeden ankietowany zasugerował, iż dobrym pomysłem byłoby udostępnienie niepełnosprawnym środków transportu celem dojazdu na różnego rodzaju zajęcia.

Analizując sytuację mieszkańców, badaniu została poddana także kwestia bezpieczeństwa. Ankietowani zostali zapytani o występujące przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa (w tym przypadku mieli możliwość wskazania maksymalnie 3 odpowiedzi) oraz o działania, które należałoby podjąć, by w Powiecie Kolbuszowskim żyło się bezpieczniej (maksymalnie 2 odpowiedzi). Wyniki zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 19. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
napady, włamania	89
przemoc w rodzinach	98
kradzieże	96
mało patroli policyjnych	82
częste wypadki samochodowe	60
picie alkoholu w miejscach publicznych (pod sklepami)	119
brak oświetlenia ulicznego	93

Tabela 20. Działania, które należy podjąć, by żyło się bezpieczniej

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
wykonanie oświetlenia	138
częstsze patrole policji	116
ograniczenie picia alkoholu w miejscach publicznych	116
zwiększenie nadzoru nad sprzedażą alkoholu dla nieletnich	97
akcje społeczne na temat bezpieczeństwa	71

Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego nie czują się bezpiecznie przez osoby pijące alkohol w miejscach publicznych, np. pod sklepami – tę odpowiedź zaznaczyło 119 osób. Przemoc występująca w rodzinach, kradzieże, napady i włamania to kolejne czynniki zmniejszające bezpieczeństwo na terenie powiatu. Mieszkańcy zauważają też zbyt małą ilość patroli policyjnych oraz brak oświetlenia ulicznego, co powoduje zmniejszenie komfortu i poczucia bezpieczeństwa w swoim miejscu zamieszkania. By poprawić tę sytuację, mieszkańcy sugerują, że należy przede wszystkim wykonać oświetlenie uliczne, zwiększyć patrole policji oraz ograniczyć spożywanie alkoholu w miejscach publicznych. Dodatkowo zauważają, iż potrzebne jest przeprowadzenie akcji społecznych na temat bezpieczeństwa.

Tabela 21. Problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
długi okres oczekiwania na usługi medyczne	193
brak lekarzy specjalistów	149
ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych	75
trudny dostęp do badań diagnostycznych	107
zbyt mała ilość środowiskowych usług pielęgniarских , rehabilitacyjnych	63

Analizując problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej, mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego jako największą niedogodność wskazują zbyt długi okres oczekiwania na usługi medyczne. Przeszkodę stanowią też przede wszystkim trudny dostęp do badań diagnostycznych oraz brak lekarzy specjalistów. Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego w przypadku wymagania specjalistycznej opieki zdrowotnej zmuszeni są do korzystania z oferty specjalistów z innych miast. Powyższa tabela przedstawia pełne zestawienie odpowiedzi ankietowanych na pytanie dotyczące problemów społecznych w obszarze opieki zdrowotnej.

Badani mieszkańcy w kolejnym pytaniu musieli określić główne przyczyny problemów związanych z bezrobociem występującym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Każdy odpowiadający miał możliwość wybrania maksymalnie 3 odpowiedzi. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Główne przyczyny problemów związanych z bezrobociem

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy	72
brak ofert pracy	141
wysokie koszty zatrudnienia pracowników	94
brak lub niskie kwalifikacje wśród pracowników	70
niechęć do podjęcia pracy	83
niskie wynagrodzenie	151
uzależnienia	35

Niskie wynagrodzenie oraz brak ofert pracy to według mieszkańców powiatu najczęstsze przyczyny problemów związanych z bezrobociem. Wśród lokalnej społeczności zauważalna jest też niechęć do podjęcia pracy oraz niskie kwalifikacje wśród potencjalnych pracowników.

Pracodawcy obawiają się też wysokich kosztów zatrudnienia pracowników, a ogólna sytuacja na lokalnym rynku pracy określana jest jako trudna. Ankietowani sugerowali też takie odpowiedzi jak: utrata świadczeń socjalnych oraz brak autobusów kursowych.

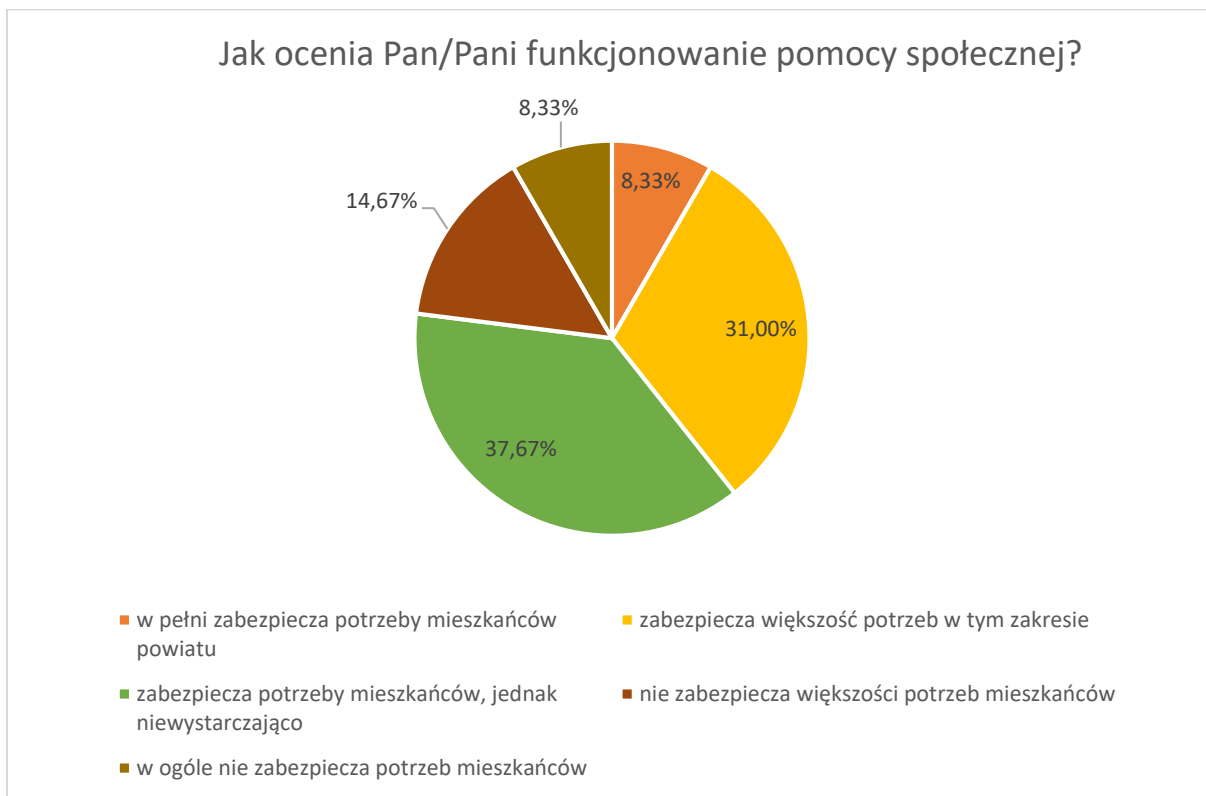
Tabela 23. Problemy społeczne w obszarze edukacji

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
brak odpowiedniej oferty szkół dla młodzieży	109
brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki	118
niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	96
brak higienistki, dentystki w szkole	84
zbyt mała liczba placówek wychowania przedszkolnego	60
niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych	84

Powyższa tabela przedstawia zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych w obszarze edukacji na terenie powiatu. Odpowiadający mieli możliwość wybrania maksymalnie 3 odpowiedzi. Największa ilość głosów odniosła się do niewykorzystywania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki. Budynek i cały obszar należący do terenu szkoły nie jest w pełni wykorzystywany. Dodatkowo mieszkańcy zauważają, że szkoły nie mają odpowiedniej dla młodzieży oferty, przez co młodzi ludzie coraz częściej wybierają placówki w innych miastach, co zmusza ich do wyjazdu. 96 ankietowanych uważa, iż placówki szkolne oferują niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, a także nie posiadają szkolnej higienistki i dentystki.

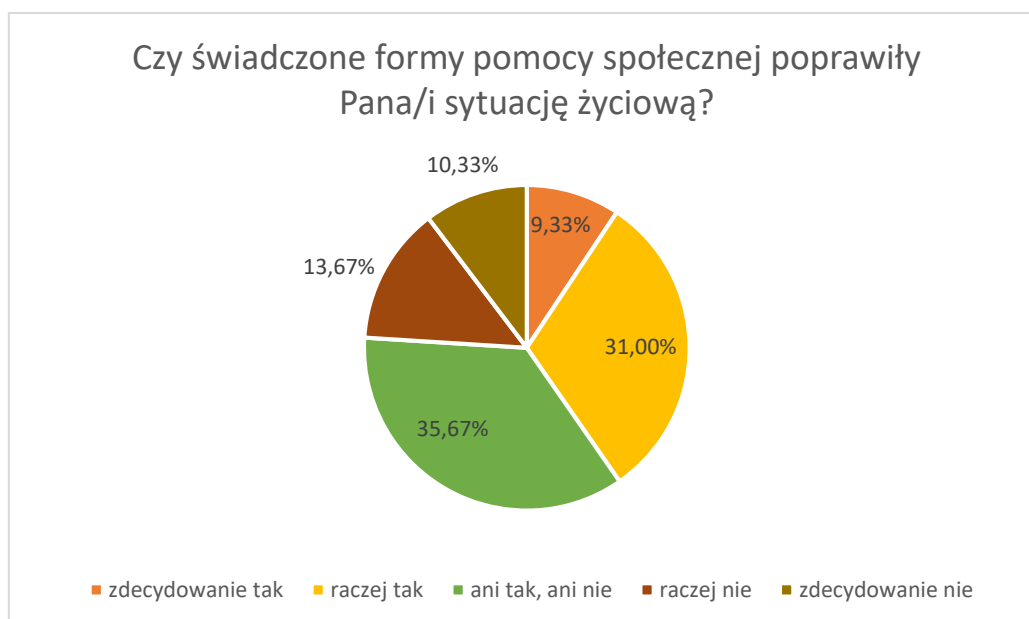
Końcowa część ankiety dotyczyła oceny funkcjonowania pomocy społecznej w Powiecie Kolbuszowskim.

Wykres 19. Ocena funkcjonowania pomocy społecznej w powiecie

Aż 37,67% wszystkich ankietowanych (113 osób) uważa, iż pomoc społeczna funkcjonująca na terenie Powiatu Kolbuszowskiego zabezpiecza potrzeby mieszkańców, jednak niewystarczająco. Kolejne 31% badanych (93 osoby) twierdzi, że pomoc społeczna zabezpiecza większość potrzeb w tym zakresie, natomiast tylko 8,33% ankietowanych (25 osób) uważa, że pomoc społeczna w ogóle nie zabezpiecza potrzeb mieszkańców. Nie można tu mówić o całkowitej krytyce działań Ośrodków Pomocy Społecznej, jednak mieszkańcy również nie są w pełni z nich zadowoleni.

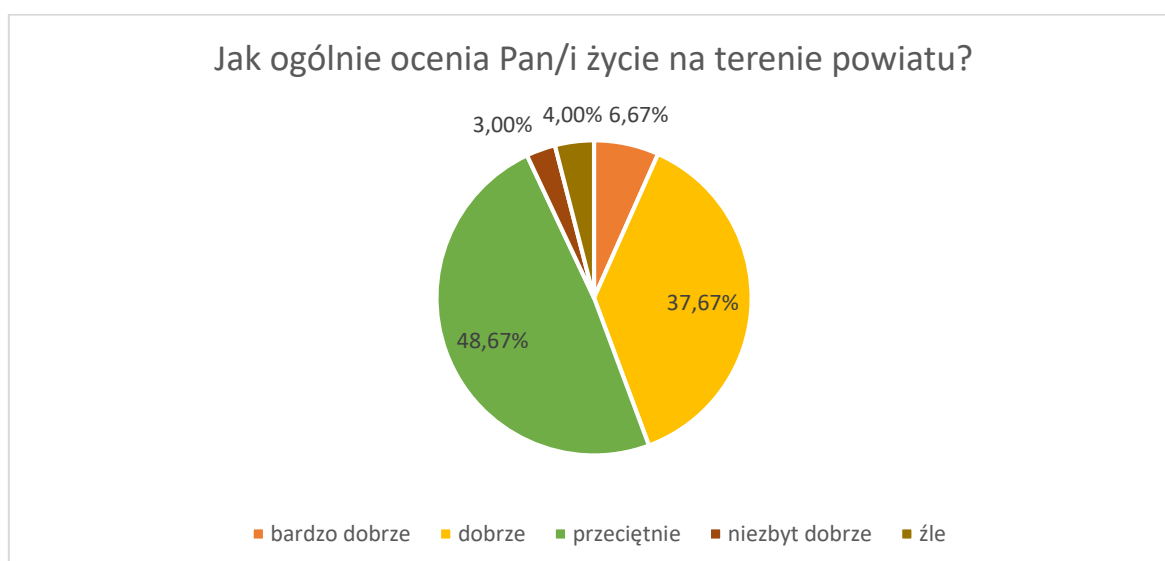
Wykres 20. Skuteczność świadczonych w powiecie form pomocy

Ankietowani zostali zapytani o to, czy świadczone w powiecie formy pomocy społecznej są skuteczne, czy przyczyniły się do poprawy ich sytuacji życiowej. Jedynie 9,33% badanych (28 osób) jest zdania, iż świadczona pomoc społeczna zdecydowanie im pomogła, aż 35,67% (107 osób) nie ma na ten temat zdania, a w przypadku 31 osób (10,33%) oferowane formy pomocy społecznej zdecydowanie się nie sprawdziły.

Ostatnie pytanie zawarte w ankiecie dotyczyło ogólnej oceny życia mieszkańców na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Wykres 21. Ogólna ocena życia na terenie powiatu

Analizując powyższe wyniki, prawie połowa ankietowanych – 48,67% (146 osób) przeciętnie ocenia życie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Niewiele mniej, bo 37,67% (113 osób) uważa ogólne warunki życia jako dobre, a jedynie 4% badanych (12 osób) – jako złe.

Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego znajdują wiele nieprawidłowości w każdej dziedzinie życia, które wymagają poprawy lub całkowitej zmiany. Wśród odpowiedzi na pytania ankietowe niejednokrotnie podsuwali pomysły godne wdrożenia w życie i funkcjonowanie Powiatu Kolbuszowskiego. Warto spojrzeć na spostrzeżenia i sugestie, wsłuchać się w głos mieszkańców i popracować nad filarami, które potrzebują poprawy. Mieszkańcy powiatu oceniają ogólne warunki życia jako dobre, jednakże władze każdej gminy powinny mieć na uwadze ciągłą ich poprawę, tak by z roku na rok ta ocena stawała się coraz lepsza.

1.3. WYNIKI ANKIETY PRZEPROWADZONEJ WŚRÓD BENEFICJENTÓW OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Kolbuszowskiego pozwoliły na uzyskanie informacji w zakresie zjawiska przemocy w Powiecie Kolbuszowskim. Ankieta zawierała 28 pytań, w tym wielokrotnego wyboru oraz otwarte. Dodatkowo na końcu ankiety zamieszczono pytania o płeć, wiek oraz wykształcenie badanych.

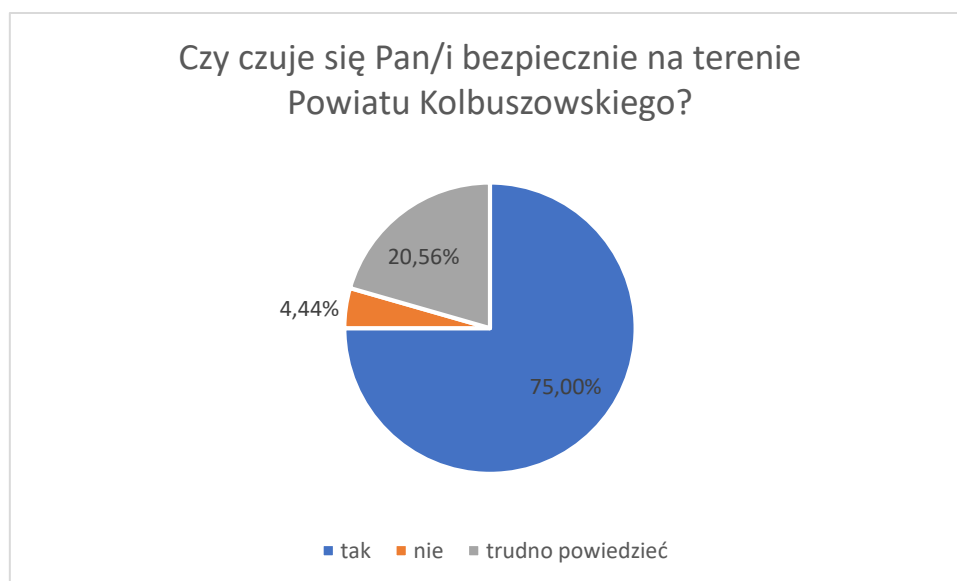
Łącznie badaniem objęto 180 mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego, w tym 87,78% (158 osób) stanowiły kobiety. 15 osób (8,33%) zaliczało się do grupy wiekowej 18-29 lat, 105 osób (58,33%) to beneficjenci w wieku 30-45 lat, 59 osób (32,78%) w kategorii wiekowej 46-60 lat i tylko 1 ankietowana osoba zaliczała się do wieku powyżej 60 lat. Wykształcenie badanych zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 24. Wykształcenie ankietowanych

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba osób</i>
podstawowe	2
zawodowe	42
średnie	70
wyższe	66

Pierwsza część ankiety dotyczyła ogólnego bezpieczeństwa na terenie powiatu, występujących tam problemów społecznych oraz działań, które wpłynęłyby na poczucie bezpieczeństwa w powiecie.

Wykres 22. Ocena bezpieczeństwa na terenie powiatu

Aż 75% wszystkich badanych (135 osób) przyznaje, że czuje się bezpiecznie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Jedynie 4,44% (8 osób) czuje ogólne zagrożenie.

Tabela 25. Problemy społeczne występujący wśród mieszkańców powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Bezrobocie	85
Uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard)	117
Brak poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (ulice, szkoła, środki komunikacji)	19
Problemy wychowawcze	40
Przemoc w rodzinie	58
Ubóstwo	19
Brak zaplecza kulturalnego	34

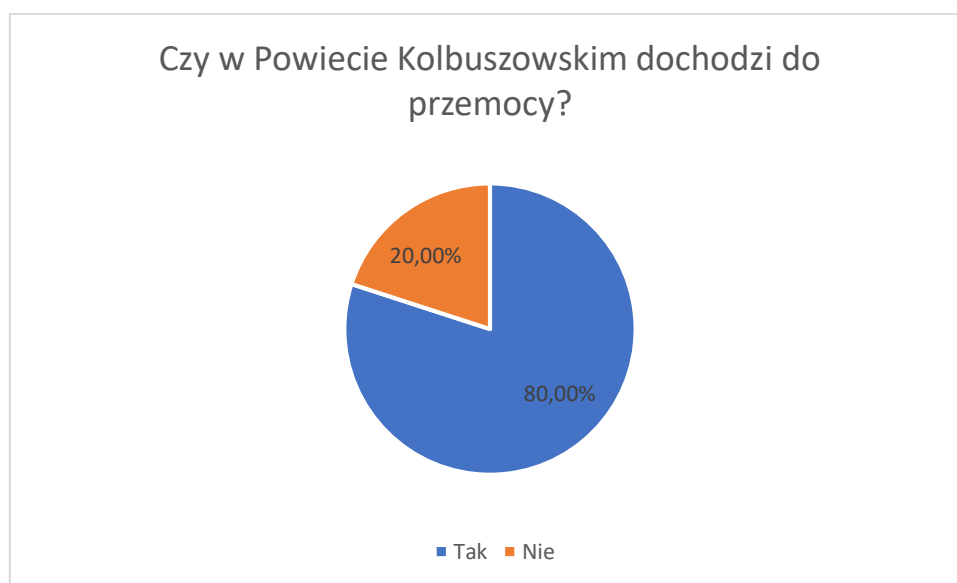
Badani zapytani o problemy społeczne występujące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego wskazali przede wszystkim uzależnienia i bezrobocie. Ponadto zwracają uwagę na przemoc w rodzinie, a także problemy wychowawcze. W poniższej tabeli przedstawiono sugestie mieszkańców na pytanie, co wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w powiecie. W obu przypadkach badani mogli zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź.

Tabela 26. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa w powiecie

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
większa liczba patroli policji	71
ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży	98
akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień , przemocy	65

Aż 98 osób uważa, że by zwiększyć bezpieczeństwo na terenie Powiatu Kolbuszowskiego należy ograniczyć młodzieży dostępność sprzedaży alkoholu. Dodatkowo mieszkańcy wymagają zwiększonej liczby patroli policji oraz organizowania akcji społecznych w zakresie profilaktyki uzależnień, przemocy. Badani sugerowali również zwiększenie dyscypliny w szkołach oraz przymusowe prace społeczne dla osób nadużywających alkoholu.

Wykres 23. Zjawisko przemocy w powiecie

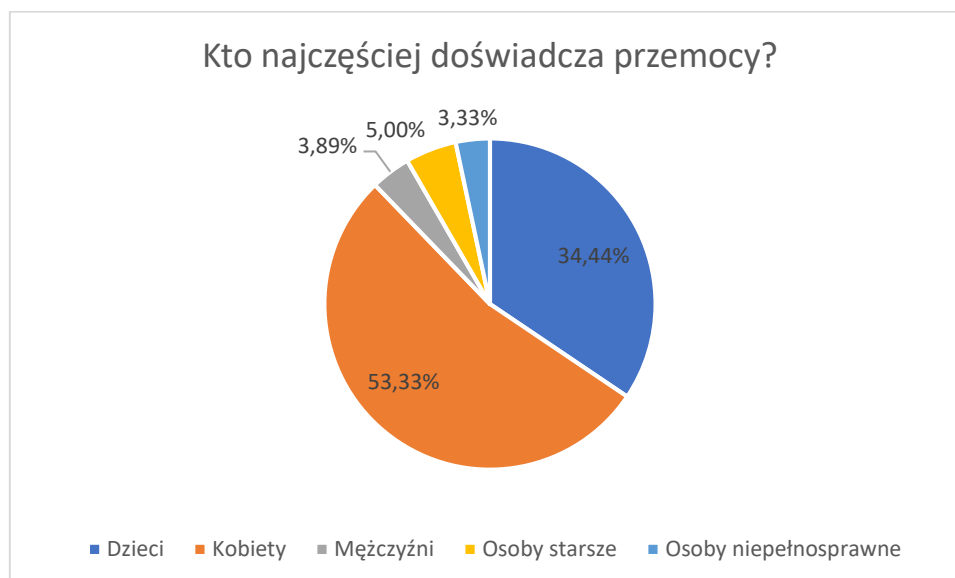
Ankietowani zapytani o to, czy w Powiecie Kolbuszowskim dochodzi do przemocy, aż w 80% (144 osoby) zgodzili się, że tak. Jedyne 36 osób uważa, że na terenie powiatu nie dochodzi do zjawiska przemocy. Badani, którzy na poprzednie pytanie odpowiedzieli twierdząco, zostali poproszeni o wskazanie 3 miejsc, w których najczęściej dochodzi do przemocy. Wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Miejsca, w których najczęściej dochodzi do przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
park	24
ulica	59
parking	8
szkoła	100
dworzec	19
dom	101
sklep	7
plac zabaw	7
imprezy masowe	107

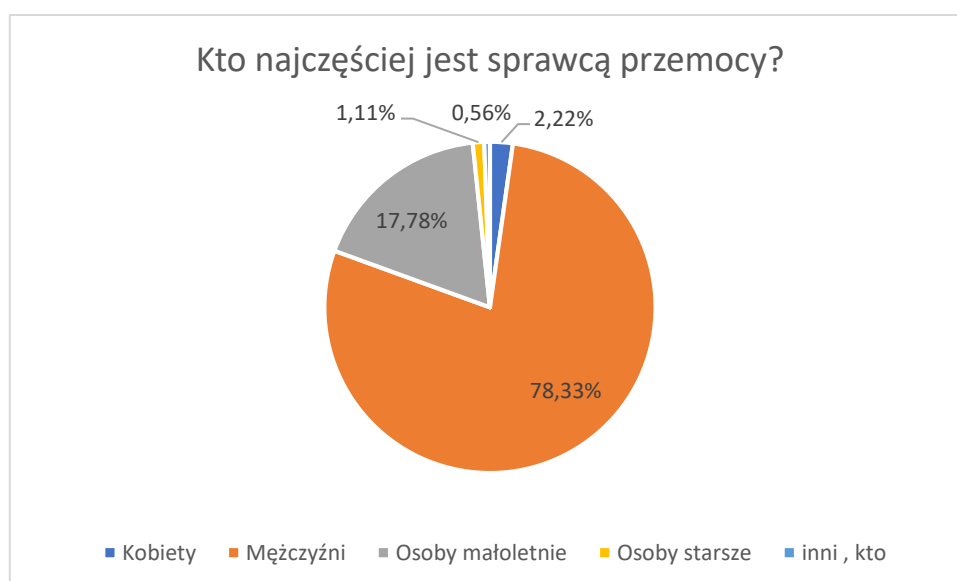
Do najbardziej niebezpiecznych miejsc na terenie Powiatu Kolbuszowskiego mieszkańcy zaliczyli przede wszystkim imprezy masowe (107 głosów), następnie dom (101 głosów) oraz szkołę (100 głosów).

Wykres 24. Kto najczęściej doświadcza przemocy?

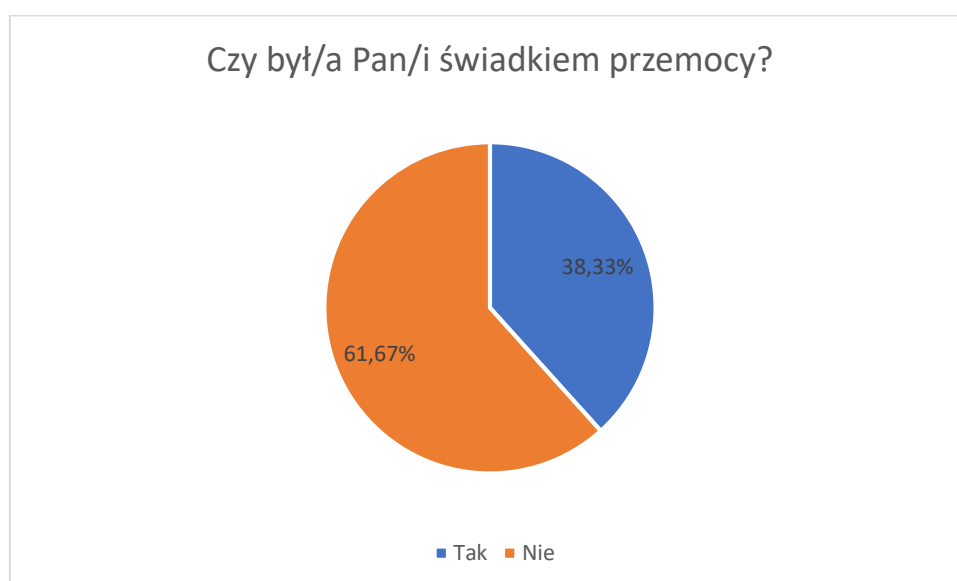
Ponad połowa badanych, bo aż 53,33% (96 osób) jest zdania, iż to kobiety najczęściej doświadczają przemocy. Natomiast 34,44% wszystkich ankietowanych (62 osoby) za najczęstsze ofiary przemocy uważa dzieci.

Wykres 25. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy?

Aż 78,33% wszystkich ankietowanych (141 osób) twierdzi, iż najczęściej sprawcami przemocy okazują się mężczyźni. 17,78% (32 osoby) wskazuje osoby małoletnie jako sprawców przemocy, a jedna osoba sugeruje, że przemoc najczęściej występuje między dziećmi.

Wykres 26. Świadkowie przemocy w powiecie

Ponad połowa, bo aż 61,67% (111 osób) beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej przyznaje, że nie była nigdy świadkiem przemocy. Jedynie 69 osób potwierdza swoją styczność z tym zjawiskiem i to do nich skierowano kolejne pytanie, w którym musieli określić swoją reakcję.

Tabela 28. Reakcja mieszkańców na zjawisko przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Zadzwońilem/am po policję	21
Szybko oddaliłem/łam się z miejsca zdarzenia	5
Zareagowałem/łam, zwracając uwagę sprawcy	21
Udawałem/łam, że nie widzę	8
Udzieliłem/am wsparcia emocjonalnego	4
wskazałem/am instytucje pomocowe	9
Inne	1

Najczęstszymi reakcjami na zjawisko przemocy były: kontakt z odpowiednimi służbami oraz zwrócenie uwagi sprawcy. Aż 8 osób w takim przypadku udawało, że nic nie widzi, a 5 oddaliło się z miejsca zdarzenia. Dodatkowo jedna osoba stwierdziła, że nie ma wpływu na panujące przy niej zjawisko przemocy. Należy zwrócić uwagę na społecznie panującą znieczulicę. Ludzie powinni być wrażliwi na krzywdę innych i reagować, gdy tylko przemoc ma miejsce w ich obecności.

Wykres 27. Przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu

Aż 66,11% wszystkich badanych (119 osób) przyznaje, że zna przypadki przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Istnieje ryzyko, iż ta przemoc występuje w rodzinach osób ankietowanych. W dalszej części, beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej zostali zapytani o najczęstsze przyczyny powstawania przemocy oraz co skłania sprawców do stosowania przemocy w rodzinie. Odpowiedzi przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 29. Najczęstsze przyczyny powstawania przemocy w rodzinie

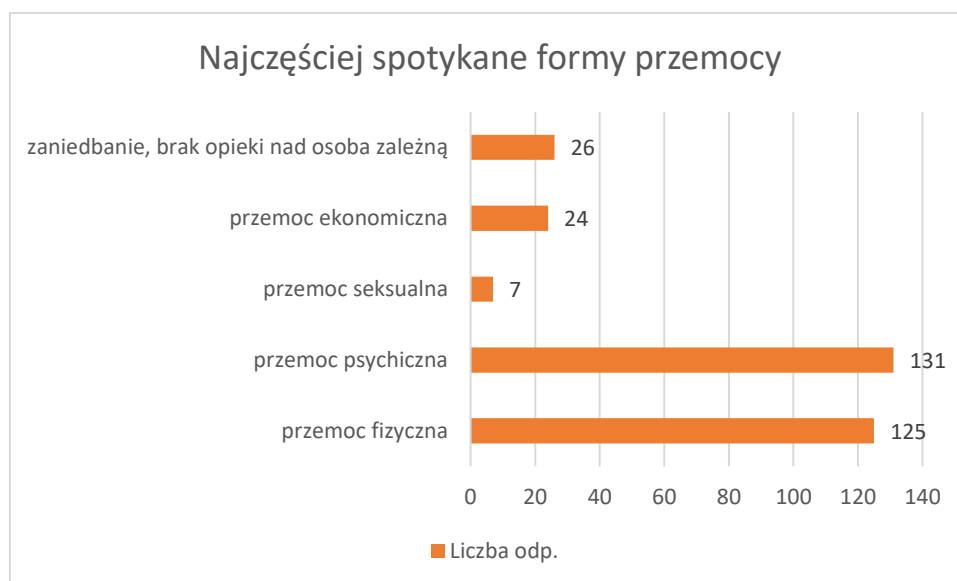
<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard)	165
Problemy finansowe	109
Bezrobocie	37
Kryzys małżeński (zdrada, zazdrość)	97
Choroba psychiczna	37
Stres/Frustracja	61
Problemy wychowawcze	30
Niepelnosprawność	3

Tabela 30. Przyczyny stosowania przemocy w rodzinie

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Doświadczyli przemocy w dzieciństwie	56
Nie potrafią radzić sobie z emocjami, agresją, stresem	137
Traktują przemoc jako metodę wychowawczą	44
Muszą dominować nad innymi, by poprawić poczucie własnej wartości	60

Największa ilość ankietowanych jest zdania, iż przemoc w rodzinie najczęściej jest spowodowana uzależnieniami, w których uwikłani są członkowie rodziny. Do tego dochodzą problemy finansowe, kryzysy w małżeństwie, przewlekły stres, frustracje. Badani uważają, że sprawcy przemocy uciekają się do takiego rozwiązania, gdyż nie potrafią radzić sobie z emocjami, agresją, stresem oraz czują chęć dominacji nad innymi, by poprawić poczucie własnej wartości. Niepokojący jest fakt, iż 44 osoby uważają, że przemoc w rodzinie spowodowana jest traktowaniem jej jako metody wychowawczej. Sytuacja, gdzie rodzice przemocą starają się wychować swoje dzieci, nie powinna mieć w ogóle miejsca.

Wykres 12. Najczęściej spotykane formy przemocy

Analizując odpowiedzi zawarte na powyższym wykresie można zauważyć, że badani najczęściej spotykają się z przemocą psychiczną (131 odpowiedzi). Drugą, najczęściej spotykaną formą przemocy jest przemoc fizyczna (125 odpowiedzi). W dalszej części ankiety, badani musieli określić, które z wymienionych form przemocy zalicza się do przemocy fizycznej, a które do przemocy psychicznej. Poniższe tabele przedstawiają zestawienia odpowiedzi na te pytania.

Tabela 31. Co zaliczamy do przemocy fizycznej?

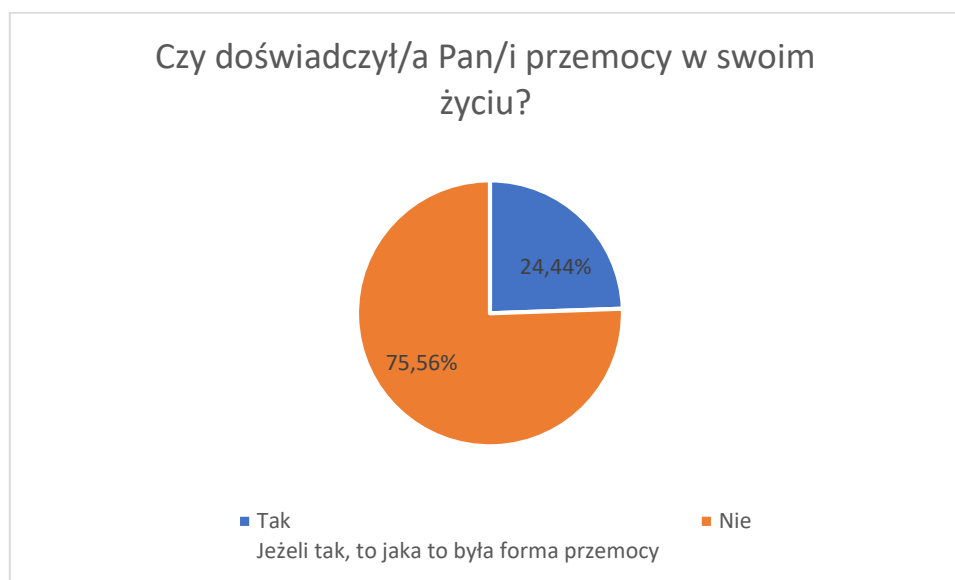
<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Popychanie	123
Szarpanie za włosy	115
Klaps	63
Uderzenie	143
Wyśmiewanie	39
Ciągnięcie za uszy	88
Duszenie	132
Krępowanie ruchów	121
Krytykowanie	26

Tabela 32. Co zaliczamy do przemocy psychicznej?

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Zmuszanie do określonych niechcianych zachowań	87
Ciągle obwinianie/osądzanie	141
Szantażowanie	129
Straszenie pozbawieniem życia	106
Ujawnianie tajemnic/sekretów	67
Wyśmiewanie w obecności innych osób	118
Izolowanie, ograniczanie kontaktów	84
Brak łożenia finansowego na potrzeby rodziny, dzieci	37

Ankietowani odpowiadając na powyższe pytania mieli możliwość wybrania więcej niż jednej odpowiedzi. Analizując przedstawione zestawienia śmiało można stwierdzić, że badani doskonale zdają sobie sprawę z różnych rodzajów przemocy oraz odpowiednio potrafią zakwalifikować przedstawione zachowania jako formy przemocy. Świadczy to o ogólnej świadomości społeczeństwa w temacie przejawów przemocy. Istnieje możliwość, iż badani spotkali, bądź ciągle się spotykają z takimi formami przemocy i dlatego odpowiednio je klasyfikują.

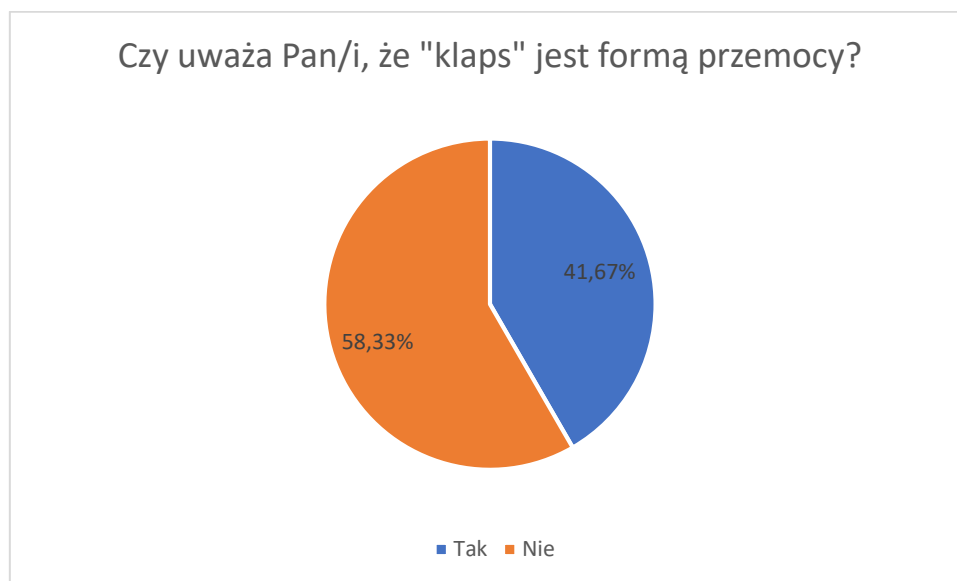
Wykres 28. Doświadczenie przemocy w życiu

Ankietowani zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek w swoim życiu doświadczyli przemocy, a jeśli tak to jaki to był rodzaj przemocy. Aż 24,44% wszystkich badanych (44 osoby) przyznaje, iż doświadczyli w swoim życiu przemocy. Najczęściej wymieniane formy przemocy

to fizyczna i psychiczna. Mimo tego, że ankieta była anonimowa i tak część osób wstrzymała się od przyznania, której formy przemocy doświadczyli.

Wykres 29. Czy "klaps" jest formą przemocy?

Aż 58,33% badanych (105 osób) nie traktuje przysłowiowego „klapsa” jako formy przemocy. Mając przyzwolenie na „klapsa”, łatwiej później przystąpić do regularnego stosowania przemocy zarówno fizycznej jak i psychicznej. Biorąc pod uwagę problem przemocy w rodzinach Powiatu Kolbuszowskiego, „klaps” nie powinien być traktowany jako jedna z metod wychowawczych.

Beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej w kolejnej części ankiety musieli zaznaczyć, z którymi z wymienionych stwierdzeń się zgadzają. Poniższa tabela przedstawia zebrane wyniki.

Tabela 33. Z którymi z wymienionych stwierdzeń się Pan/i zgadza

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
W sprawy rodziny nie należy się wtrącać	18
Kobieta powinna się wstydzić jeśli doznaje przemocy	2
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył	2
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	112
Gwałt w małżeństwie nie istnieje	7
Przemoc występuje tylko w rodzinach dysfunkcyjnych	2
Klaps wobec dziecka, jest wychowawczy	15
Żadne z powyższych	45

Analizując powyższe odpowiedzi można zauważyć, że wśród ankietowanych zdarzyły się osoby, które reprezentują sobą zaściankowe podejście do życia oraz ogólne przyzwolenie na przemoc. Akcje społeczne dotyczące zjawiska przemocy, jej form i możliwości radzenia sobie z przejawami agresji są dobrym rozwiązaniem i zmieniłyby podejście mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego do zjawiska przemocy.

Ankietowani zostali zapytani również o to, czy znają takie miejsca na terenie powiatu, w których mogliby szukać pomocy w przypadku doświadczania przemocy. Aż 143 osoby (79,44%) przyznaje, że znają takie miejsca, a najczęściej wymieniane to:

- Policja,
- PCPR,
- GOPS,
- Prokuratura Rejonowa,
- Sąd Rejonowy,
- MOPS,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Kościół,

37 ankietowanych nie posiada wiedzy na temat miejsc, w których mogliby uzyskać pomoc w przypadku doświadczania przemocy.

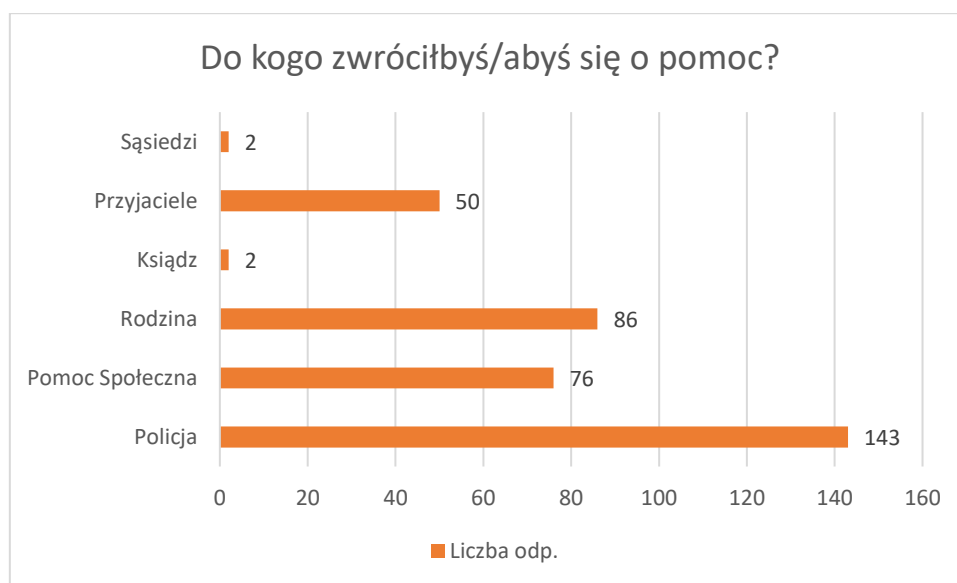
Tabela 34. Instytucje pomocowe na terenie powiatu

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
Policja	143
Sąd	45
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (Ośrodek Interwencji Kryzysowej)	106
Ośrodki Pomocy Społecznej	130
Ośrodek Zdrowia	12
Szkoła	16
Kościół	18
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	30

W przypadku pytania odnośnie instytucji pomocowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego, w których ofiara przemocy w rodzinie może ubiegać się o pomoc, ankietowani mieli możliwość

wyboru więcej niż jednej odpowiedzi. Najwięcej głosów uzyskała Policja (143 głosy), następnie Ośrodki Pomocy Społecznej (130 głosów), a na trzecim miejscu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (106 głosów). Świadczy to o ogólnej świadomości mieszkańców, a co za tym idzie, w przypadku doznawania przemocy, będą wiedzieli gdzie się zgłosić o pomoc. Kolejne pytanie dotyczyło preferencji ankietowanych, do kogo zwróciliby się o pomoc w przypadku doznawania przemocy. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc w przypadku doświadczania przemocy?

W tym przypadku ankietowani musieli wybrać dwie odpowiedzi. Największą liczbę głosów uzyskała Policja (143 głosy), zaraz po nich rodzina (86 głosów), a także Pomoc Społeczna (76 głosów). Potwierdza to ogólne zaufanie do jednostek organizacyjnych pracujących na terenie Powiatu Kolbuszowskiego. Mieszkańcy nie boją się zwrócić o pomoc do miejsc, które tej pomocy udzielają.

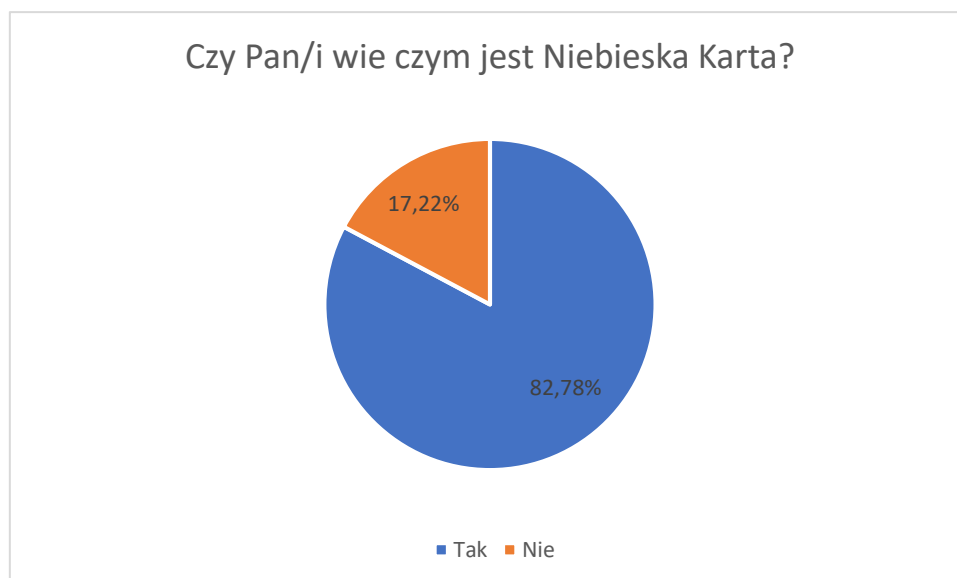
Ostatnia część ankiety dotyczyła wiedzy na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, Niebieskiej Karty oraz działań zmierzających do zniwelowania zjawiska przemocy na terenie Powiatu Kolbuszowskiego.

Wykres 30. Wiedza na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego

Ponad połowa, bo aż 53,89% beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej (97 osób) nie ma świadomości, czym zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Biorąc pod uwagę dość duży procent zjawiska przemocy panującego wśród mieszkańców, jest to bardzo niekorzystny wynik. Warto mieć na uwadze uświadamianie jak największej ilości osób na temat pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz możliwości pomocowych, jakie daje w przypadku doświadczania przemocy.

Wykres 31. Wiedza na temat Niebieskiej Karty

Wiedza na temat Niebieskiej Karty okazała się lepsza, gdyż aż 82,78% ankietowanych (149 osób) posiada wiedzę o jej funkcjonowaniu i korzyściach wynikających z jej założenia.

Tabela 35. Co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
systematyczne podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb	46
lepsz komunikacja i szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb	53
zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy	73
przeznaczenie większych środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy	29
lepsz znajomość lokalnej oferty pomocowej przez mieszkańców	31
lepsz rozpowszechnienie ofert pomocy przez instytucje	32
zwiększenie bezpieczeństwa dla poszkodowanych (szybka i skuteczna izolacja sprawcy)	106
lepsz koordynacja działań służb i instytucji	59

Tabela 36. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy

<i>Odpowiedź</i>	<i>Liczba odp.</i>
zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego, terapeutycznego	80
natychmiastowe izolowanie osób stosujących przemoc od rodziny	115
szybsze działania sądów	82
umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	24
organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych	11
zapewnianie schronienia w hostelach OIK, SOW	33
zapewnienie ofiarom wszelkiej pomocy finansowej i materialnej	45

Ankietowani Beneficjenci Ośrodków Pomocy Społecznej zostali zapytani, o to co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne oraz jakie działania wobec osób doznających przemocy byłyby najskuteczniejsze. W obu przypadkach badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi, których zestawienie zostało przedstawione w powyższych tabelach. Najwięcej osób uważa, że dopracowania wymaga zwiększenie bezpieczeństwa poszkodowanych przez szybką i skuteczną izolację sprawcy. Ponadto ankietowani zauważają, iż dobrym pomysłem byłoby zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego i terapeutycznego. Poprawy wymaga też koordynacja działań służb i instytucji, a także czas trwania procesów sądowych. Warto zwrócić uwagę na sugestie badanych odnośnie poprawy skuteczności działań w przypadku przemocy, gdyż to oni pierwsi spotykają się z tym zjawiskiem i ich opinia będzie najbardziej trafna.

Przekonanie społeczeństwa, że przemoc domowa nie jest prywatną sprawą jej ofiar i uświadomienie osobom pokrzywdzonym przysługujących im praw i możliwości działania to główne cele interwencji kryzysowej.

2. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonując diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Kolbuszowskiego korzystano z informacji jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Analizowano źródła zastane, którymi dysponują Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano z informacji wynikających z badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, można wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu terytorialnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Należy podkreślić fakt, iż w ramach strategii szczególną uwagę poświęca się osobom, których funkcjonowanie jest szczególnie utrudnione z różnych względów i dla których życie wydaje się być o wiele trudniejsze, niż dla innych grup społecznych. Podejmowane działania mają na celu poprawę ich sytuacji oraz eliminację ograniczeń związanych z funkcjonowaniem w środowisku osób niepełnosprawnych, seniorów, rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem z udziału w życiu społecznym.

Należy zwrócić uwagę na to, że dzieci i młodzież szkolna to grupy wysokiego ryzyka. Dom rodzinny jest szczególnym czynnikiem, który determinuje dalszy rozwój osobowościowy i światopoglądowy nastolatka. Zewnętrzne komunikaty medialne i wpływ rówieśników mają w wielu przypadkach możliwość negatywnego oddziaływania na osobowość młodego człowieka, która ciągle się kształtuje, co może prowadzić do ryzykownych zachowań nastolatków. Szkoła natomiast powinna przyczyniać się do kreowania systemu wartości młodego człowieka, a także informować go i ostrzegać o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych zachowań. Przeprowadzone badania wskazują na stopniowe polepszanie się sytuacji związanych ze zjawiskiem problemów występujących w szkołach, nie zmienia to faktu, iż lokalne władze powinny podjąć działania, by nie dopuszczać do pogłębiania się zjawisk marginalizacji i patologii społecznych.

Prognozy demograficzne zapowiadają umacnianie się pewnych trendów, co powoduje konieczność zaplanowania działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków tych zmian oraz stymulowanie zjawisk sprzyjających niwelacji niekorzystnych

trendów. Malejący odsetek ludzi w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych latach zapowiada przyspieszenie zjawiska starzenia się społeczeństwa i wpisuje się w prognozy demograficzne całego kraju. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego, jest to o tyle ważne, że wymaga stworzenia dla tej grupy odpowiednich form opieki i usług socjalnych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji z pewnością przyczyni się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Oferta kierowana do środowiska niepełnosprawnych powinna w większym stopniu zapewnić również rehabilitację i edukację osób dorosłych. Analizując sytuację rodzin zamieszkujących Powiat Kolbuszowski, należy zwrócić uwagę na trudności na rynku pracy i problemy finansowe, które w istotny sposób utrudniają im funkcjonowanie. Bezrobocie uznawane jest przez mieszkańców powiatu za jeden z głównych problemów społecznych. Należy również zwrócić uwagę na utrwalanie się zjawiska dziedziczenia bezrobocia.

Samorząd Powiatu Kolbuszowskiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy zapominać równocześnie o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się w niedługim czasie liderami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych.